

NÚVOL

el digital de cultura

www.nuvol.com

Biennial de pensament

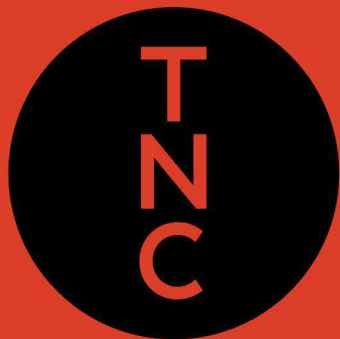
CIUTAT
OBERTA

octubre • desembre 2018

2018 — 2019

 Generalitat
de Catalunya

#laculturaensfacréixer
www.tnc.cat

TEATRE NACIONAL
DE CATALUNYA

04/10/18 — 11/11/18

ELS JOCS FLORALS DE CANPROSA

Santiago Rusiñol

10/10/18 — 14/10/18

TEBAS LAND

Sergio Blanco

18/10/18 — 04/11/18

NOMES UNA VEGADA

Marta Buchaca

24/10/18 — 18/11/18

KASSANDRA

Sergio Blanco

10/11/18 — 11/11/18

CARTOGRAFÍA DE UNA DESA- PARICIÓN

Sergio Blanco

15/11/18 — 18/11/18

LA NIT DE CATALINA HOMAR + LES DARRERES PARAULES

José Carlos Llop
i Carme Riera

22/11/18 — 25/11/18

CUCULAND SOUVENIR

Roberto Oliván

22/11/18 — 02/12/18

AMOUR

Marie de Jongh

29/11/18 — 23/12/18

ALBA

Marc Artigau

29/11/18 — 02/12/18

YOUTH#4

Didier Ruiz

13/12/18 — 30/12/18

TROIA, UNA VERITABLE ODISSEA!

Cor de Teatre

19/12/18 — 04/01/19

LA NIÑA GORDA

Jordi Oriol a partir
de Santiago Rusiñol

10/01/19 — 20/01/19

AMANDA T

Àlex Mañas

17/01/19 — 24/02/19

AFANYS D'AMOR PERDUTS

William Shakespeare

23/01/19 — 03/02/19

PETITS PRINCEPS

Mumusic Circus

31/01/19 — 17/03/19

LA BONA PERSONA DE SEZUAN

Bertolt Brecht

13/02/19 — 03/03/19

LA GALLINA DELS OUS D'OR

Zum—Zum Teatre

05/03/19

SE'NS N'HA ANAT EL SANTOS AL CEL

Carles Santos i Jordi Oriol

07/03/19 — 17/03/19

NOM

Gelabert Azzopardi
Companyia de Dansa

20/03/19 — 14/04/19

EL FUTUR

Helena Tornero

28/03/19 — 31/03/19

BACH PROJECT

GOLDBERG VARIATIONS /
VARIATIONS

Mal Pelo

10/04/19 — 21/04/19

EL JARDÍN DE LOS CEREZOS

Anton Txèkhov

25/04/19 — 12/05/19

STABAT MATER

Antonio Tarantino

02/05/19 — 26/05/19

ORSINI

Aleix Aguilà

15/05/19 — 22/06/19

EL GRAN MERCADO DEL MUNDO

Calderón de la Barca

30/05/19 — 30/06/19

EL DOLOR

Marguerite Duras

11/07/19 — 12/07/19

KIND

Peeping Tom

La Biennal de Pensament Ciutat Oberta

Es ls grans consensos de l'Europa de la postguerra s'han trencat i és urgent repensar-los. En un moment en què, com deia Antonio Gramsci, el vell no acaba de morir i el nou no acaba de néixer, la Biennal de Pensament es vol constituir com un espai de referència on la ciutadania pugui prendre les regnes de les múltiples transformacions que l'afecten en comptes de deixar-se arrossegar per aquests canvis, perquè reflexionar no és només entendre, sinó també donar-se sobirania i poder de decisió. Els principals escenaris i alhora agents d'aquests canvis són i seran les ciutats, que avui es debaten entre dues maneres afrontar la incertesa: obrir-se o tancar-se. Davant d'aquests reptes, Barcelona no té cap dubte d'allò que sempre ha estat i que vol seguir sent: una 'Ciutat Oberta'.

El transcurs de la Biennal es desdobra en dos moments de la tardor. Per un costat, tenim la setmana gran, el gruix de la proposta, que queda enquadrada entre el 15 al 21 d'octubre. Més endavant, però, se succeiran repiques durant els mesos de novembre i desembre. En total, hi ha programats 124 activitats: 60 durant els dies d'octubre i 64 durant la llarga cua que té. Activitats que queden repartides en gairebé 90 espais, amb tots els districtes contemplats. Es tracta d'una Biennal descentralitzada. Els espais en qüestió són biblioteques, fàbriques de creació, mercats i places.

Des de la convicció que el pensament només pot ser interdisciplinari, la llista de propostes és el més plural possible: debats i diàlegs, conferències, actes de carrer, presentacions de llibres, arts escèniques, tallers d'aprofundiment, sessions de cocreació, *hackathons*, passejos filosòfics, concerts, activitats familiars... La llista d'activitats és boteruda i ens dona una idea de la intensa tardor de reflexió i pensament que arriba.

Perquè la reflexió desarrelada és impossible, la Biennal inundarà Barcelona amb l'objectiu que tots els ciutadans i ciutadanes la puguin viure intensament, encoratjant a una forta participació que s'aprofita de tots els equipaments

de la ciutat. Inspirant-se en l'escola peripatètica, formada pels alumnes d'Aristòtil que feien les classes de filosofia tot caminant, la 'Ciutat Oberta' proposa fer passejos filosòfics per la ciutat, viatges per redescobrir-la i per connectar la reflexió amb els escenaris de Barcelona que normalment donem per descomptats.

Amb aquests propòsits fixats, la Biennal de Pensament s'articularà al voltant de quatre grans itineraris: Ciutat Democràtica, on es reflexionarà sobre la salut i la qualitat democràtica enfront del poder dels mercats; Ciutat Diversa, que se centrarà en com s'expressen i reconeixen les diferents diversitats de gènere, d'opció sexual, cultural, religiosa i fins i tot de mobilitat; Ciutat Digital, que versarà sobre els perills i oportunitats de la revolució tecnològica, i, finalment, Ciutat Habitable, que es preguntarà sobre el futur de la ciutat com a conjunt d'habitatges, equipaments i espais públics.

Repartits entre aquests eixos, podrem gaudir de la presència de 68 dones i 76 homes, entre els quals hi haurà grans referents globals del pensament contemporani, com ara la filòsofa especialista en gènere i performativitat Judith Butler, el sociòleg Richard Sennett, que compartirà un acte amb el pianista Alfred Brendel al Palau de la Música, l'expert en filosofia de la tecnologia Ievgueni Morozov, o l'historiador de l'art i les imatges Georges Didi-Huberman; que es posaran en contacte amb pensadors locals, com ara la filòsofa Marina Garcés, la sociòloga Marina Subirats, el polític Daniel Innerarity o el periodista i activista David Fernández, per citar-ne només uns quants.

La filosofia —mai millor dit— de 'Ciutat Oberta' es troba en el seu nom: contra el replegament identitari que veiem arreu del món i que ens toca tant de prop, el convenciment que el pensament i la societat donen el millor de si mateixos quan s'obren. I és que, ja en la seva arrel grega, el cosmopolitisme és la idea que tots els éssers humans pertanyem a una sola ciutat global o, en altres paraules, a una mateixa comunitat. Ara es tracta d'aprendre a pensar-la.

Patrocinador

Damm
Fundació

Protectors

 Fundació Bancària "la Caixa"

 Sabadell
Fundació

 ACS

Benefactors

 Coca-Cola

 LAVANGUARDIA

 3

 CATALUNYA
RADIO

 abertis

Col·laboradors

 Gramona

 RED
ELÉCTRICA
DE ESPAÑA

 Catalunya
212

 COMSA
CORPORACIÓN

 Port de Barcelona

 MARC MARTI

 serunion

 LASER

 GLORIES

 renfe

 El Periódico

 CANDELAS

 EL PUNT
AVUI

 MONTIBELLO
EXPERIENCE. REALITY.

 a

 RAC1

Més informació a:

www.biennalciutatoberta.barcelona

#CiutatOberta

f.me/biennalciutatoberta

Descarrega't l'app de Núvol

Sigues el primer de llegir ressenyes,
entrevistes i notícies d'última hora.

 Disponible a
AppStore

 Disponible a
Google Play

EDITA
NÚVOL, EL DIGITAL DE CULTURA
c/ Mallorca, 348
08013 Barcelona
T. 93 457 57 91
info@nuvol.com
www.nuvol.com

Amb la col·laboració de:
l'Institut de Cultura de Barcelona

El programa d'activitats pot patir
modificacions, podeu consultar la web:
www.biennalciutatoberta.barcelona

EDITOR
Bernat Puigtobella

COORDINACIÓ
Joan Burdeus

COMUNICACIÓ I PUBLICITAT
Laura Calçada

DISSENY EDITORIAL
Laia Serch Muni

TEXTOS
Montse Barderi, Joan Burdeus,
Carlos Calderón, Cristina Capdevila,
Anna Carreras, Gerard E. Mur, Eloy
Fernández Porta, Francesc Ginabreda,
Joumana Haddad, Elisabeth Massana,
Bel Olid, Perejaume, Bernat Puigtobella,
Laia Regincós, Clàudia Rius, Júlia Vernet

DIPÒSIT LEGAL B 22424-2018
ISSN 2604-5931

3 Presentació

6 Barcelona Metròpolis

CIUTAT
OBERTA

8 CIUTAT
DEMOCRÀTICA

Contra el populisme, ciutats
Capitalisme
canalla

Marina Garcés

Cinc lliçons
sobre la tirania

14 CIUTAT
DIVERSA

Judith Butler i Fina Birulés
No es pot saber
com en sortiràs

Superman és àrab

El preu de perdre l'origen

La llarga travessia

Ciutat refugi

Terror, pantalles
i matemàtiques
a la gran ciutat

Transicions

28 CIUTAT
DIGITAL

Ievgueni Morozov

Simona Levi

Remedios Zafra

36 CIUTAT
HABITABLE

El cupcake
i altres barricades

Ni llogaters ni propietaris

Quan dius «escala»
de què parles?

Passejos peripatètics
i Nit de les llibreries
locals

L'art com a resposta,

permanentment al MACBA

Un segle breu: Col·lecció MACBA

A partir del 5 d'octubre

#Col·leccióMACBA
macba.cat

MAC
BA

«Per primer cop des de fa molts anys, als Estats Units es parla de feixisme per referir-se a la reviscolada retòrica del supremacisme blanc. És una visió del món on l'odi cap a "l'altre" fomenta la violència verbal i física.»

JANE LAZARRE ESCRIPTORA

■ Maternitat, activisme i democràcia
Dissabte 20 d'octubre de 18 h a 19.15 h
Recinte Modernista de Sant Pau

«Les grans ciutats creixen, s'integren en els circuits econòmics i culturals transnacionals, però no tenen instruments per compensar els perdedors, els territoris que en queden desenganxats. Ja no és el camp enfront de la ciutat: són ciutats industrials contra ciutats globalitzades.»

IGNACIO SÁNCHEZ-CUENCA
SOCIÒLEG, POLITÒLEG I FILÒSOF

■ Ciutats i sobiranismes
Dimecres 17 d'octubre de 19.30 h a 21 h
Plaça de Bonet i Muixí

«Les ciutats no són màquines. Són productes de la societat humana: indeterminades, impredecibles i fràgils. No són problemes que s'han de solucionar, sinó més aviat fràgils metabolismes que cal formar, guiar i nodrir.»

RICKY BURDETT, AUTOR DE *SHAPING CITIES*

■ La ciutat a l'edat urbana
Dijous 18 d'octubre de 12 h a 13 h
ETSAB

«L'estat-nació governa sobre un territori, i les ciutats ho fan sobre persones. Mentre que la comunitat nacional coincideix amb la territorial, les ciutats no tenen fronteres.»

BLANCA GARCÉS-MASCAREÑAS, INVESTIGADORA DE L'ÀREA DE MIGRACIONS DEL CIDOB, DOCTORA EN CIÈNCIA POLÍTICA

■ Refugiats a Europa. Una crisi d'hospitalitat
Diumenge 21 d'octubre de 12 h a 13.30 h
CCCB Pati de les Dones

«La incompatibilitat manifesta entre democràcia urbana i capitalisme global s'acrexerà en el futur i les ciutats seran el territori, camp de batalla, en disputa.»

DAVID FERNÁNDEZ, PERIODISTA I ACTIVISTA SOCIAL

■ Ciutats i sobiranismes
Dimecres 17 d'octubre a les 19.30 h
Plaça de Bonet i Muixí

La revista **Barcelona Metròpolis** inicia una nova etapa sota la direcció de Milagros Pérez Oliva. El número 109 dedica el dossier central a la Biennial Ciutat Oberta.

«Aquest és el problema ètic que tenen avui les ciutats. L'urbanisme, ha de representar la societat tal com és, o aspirar a canviar-la? Si Kant té raó, l'encaix entre *ville* i *cit  * mai no pot ser perfecte.»

RICHARD SENNETT, SOCIÒLEG

■ Música per a la convivència
Dijous 18 d'octubre a les 19 h
Palau de la Música Catalana

«La ciutat que practica l'universalisme interactiu està contínuament en construcció, fomenta llocs i temps de trobada en què la deferència a la diferència, símptoma de llibertat i de creativitat,   s configurada des del respecte.»

BEGOÑA ROMÁN MAESTRE
PROFESSORA DE FILOSOFIA

■ Ciutat i comunitat
Divendres 19 d'octubre de 18 h a 19.30 h
Plaça de la Virreina

«En lloc de proporcionar un disseny limitat i construïble, l'arquitecte establiria un conjunt de paràmetres que condueixen a un corpus esponerós d'idees, un espectre quasi infinit d'arquitectura potencial. Els arquitectes dissenyarien la pregunta, no la resposta.»

CARLO RATTI, ARQUITECTE

■ Senseable Cities
Dijous 18 d'octubre d'11 h a 12 h
ETSAB

«Comencem a tenir fils per ordir un projecte més ambiciós: un projecte en què la ciutat respongui a la necessitat humana d'habitar i no d'acumular riquesa. No hi ha encara ni la utopia d'una ciutat feminista, at  s que és a través del feminisme que es pot arribar a pensar un món alternatiu.»

MARINA SUBIRATS, SOCIÒLOGA

■ Ciutats i sobiranismes
Dimecres 17 d'octubre a les 19.30 h
Plaça de Bonet i Muixí

Ciutat democràtica

Joan Burdeus · @joanburdeus

De sobte, ens hem adonat que la democràcia és fràgil. Després de dècades donant-la per descomptada, convençuts que la democràticaització avançava amb el pilot automàtic, una contrareforma vinguda des de molts fronts alhora ens ha agafat desprevinguts. La bogeria econòmica, la revolució tecnològica, la crisi migratòria, el canvi climàtic, l'auge dels autoritarismes, etc. L'aliança entre la democràcia liberal, capitalisme i estats nació que definien el vell ordre mundial cada cop sembla més impotent davant aquestes forces. La Biennal Ciutat Oberta ens proposa un marc per entomar aquestes crisis: pensament, ciutat, i obertura.

Comencem pel pensament: la reflexió té a veure amb entendre, però també amb dotar de sobirania i poder de decisió els ciutadans. Qui no comprèn el món on viu no pot ser sobirà de cap manera, perquè no hi ha respostes sense les preguntes adequades. Es tracta de capgirar el cinisme de Henry Ford quan deia: «És una sort que la gent no entengui el nostre sistema bancari i monetari, perquè si ho fessin, crec que hi hauria una revolució abans de demà al matí». Contra un sistema que elimina la filosofia del currículum escolar, l'única resposta possible és una ciutadania cada cop més crítica i, com diu David Fernández, passar de la gestió de la por a la construcció d'esperances.

Seguim per la ciutat. Per primera vegada a la història, el 2008 més de la meitat de la humanitat ja vivia en ciutats i, a mitjans del segle XXI, es calcula que el percentatge pujarà fins a dues terceres parts. Aquesta concentració en nuclis urbans modifica el repartiment de poder entre el local i el global. Mentre les elits burocràtiques dels estats han dimitit de la seva responsabilitat de sotmetre els poders fàctics al control polític, els habitants de les ciutats n'han patit les conseqüències. És per això que han estat els primers a donar respostes: el municipalisme ha ofert la resistència pràctica que no han proporcionat els estats, i la força de les persones autoorganitzades en nuclis urbans es prefigura com l'autèntica font d'alternatives a les misèries dels poders antidemocràtics globals.

Finalment, obertura. Aristòtil va deixar escrit que la ciutat està formada per diferents tipus de persones, perquè persones similars no poden construir una ciutat. Al cor d'aquesta intuïció hi ha el convenciment que la comunitat s'enriqueix amb la diferència, que el bé comú s'assoleix quan tothom pot participar i aportar allò que li és propi. Davant dels reptes del present, s'ofereixen dues alternatives: un moviment cap a la identitat, la regressió i el tancament, que vol posar murs entre comunitats, o una radicalització democràtica basada en els drets civils, que obri la sobirania a tothom en comptes de restringir-la. Al llarg de la seva història, Barcelona sempre ha triat obrir-se i, una vegada més, cal escollir amb responsabilitat.

Més informació a:
www.biennalcitadoberta.barcelona

DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA: conjunt de normes i iniciatives redactades amb un argot impenetrable que els líders polítics utilitzen per donar aparença col·lectiva a una decisió ja presa als despatxos.

MUNICIPALISME: sistema d'organització política en què el poder va de baix a dalt i és la comunitat veïnal, en comptes de l'Estat, la que pren les decisions més importants.

NEOLIBERALISME: ideologia que promou la subordinació de la política i la societat a les lleis del mercat global, sorprenentment més fàcil d'assenyalar que de combatre.

POPULISME: substitució de la complexitat política per un discurs polaritzat, emocional i simplista extremadament irresponsable que fan tots els partits i ideologies menys els propis, només faltaria.

DRETS CIVILS: conjunt de llibertats individuals imprescindibles per participar en la vida col·lectiva que, gràcies a la història de lluites socials, han estat reconegudes i garantides per un estat. No confongueu amb *Drets humans*, encara més imprescindibles però, paradoxalment, reduïts a l'àmbit de la retòrica.

POSTCAPITALISME: calaix de sastre ple de propostes econòmiques que inevitablement substituiran el capitalisme quan aquest es desintegri víctima de les pròpies lògiques, que, inexplicablement, mai acaben de desintegrar-lo del tot.

PRECARIAT: classe social formada per joves forçats a acumular experiència laboral mal o gens remunerada durant un temps indefinit per tal de tenir possibilitats d'accedir a una feina digna en un futur llunyà. Terme encunyat per Guy Standing.

TRAGÈDIA DELS COMUNS: ús irracional dels recursos compartits en què els béns col·lectius, des de l'aire net fins a internet, es fan malbé per culpa d'actors individuals que només persegueixen l'interès propi.

SOBIRANIA/ES: el dret i el poder d'una comunitat política a governar-se ella mateixa sense la interferència no desitjada de forces externes. Si el terme s'utilitza en singular, consulteu «nació», si s'utilitza en plural, consulteu «qualsevol cosa menys nació».

SOCIETAT OBERTA: comunitat inclusiva que es nodreix de la crítica al seu propi projecte polític mitjançant una discussió col·lectiva, plural i permanent, recomanada per Karl Popper com a vacuna contra el totalitarisme.

LA FI DE LA HISTÒRIA: concepte encunyat per Francis Fukuyama que va pulveritzar Bin Laden en estavellar dos avions contra les torres bessones.

PATRIOTISME CONSTITUCIONAL: forma d'adhesió a l'Estat que prioritza els valors universalistes de la constitució per damunt de la cultura nacional. Encunyat per Jürgen Habermas en el clima de la postguerra alemanya, el terme va ser importat i fetitxitzat en la teoria de PP i PSOE, però potser no tant en la pràctica.

FRACTURA SOCIAL: nostàlgia del consens amnèsic acompanyada d'una anomalia òptica que fa que, allà on hi ha dretes i esquerres, l'afectat només vegi espanyols.

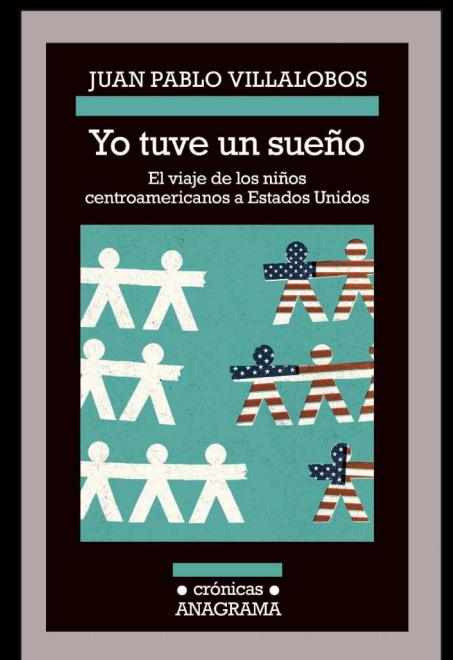
POLÍTICA PREFIGURATIVA: terme d'origen anarquista que designa els moviments socials l'activitat política dels quals consisteix a posar en pràctica el canvi social que vol aconseguir sense posar excuses.

CONDICIÓ PÒSTUMA: el després del després, moment en què la pregunta «cap a on hauriem d'anar?» es substitueix per «fins quan aguantarem?».

Glossari elaborat per Joan Burdeus

Brutal, conmovedora, cómica y muy hermosa. Una arrolladora epopeya sobre los últimos apaches

Una crónica de gran fuerza narrativa que pone al lector en la piel de los más vulnerables

ANAGRAMA

Contra el populisme, ciutats

Joan Burdeus · @joanburdeus

Q

uan una paraula llancívola pot posar Donald Trump i Alexis Tsipras dins un mateix sac, és normal que esclati una crisi entre politòlegs per definir-la. Malgrat tot, si en alguna cosa es posen d'acord tots els pensadors que s'han enfrontat amb el terme és que el populisme existeix i no només en els discursos: alguna cosa ha canviat en el teixit polític social i econòmic del món i l'explosió populista és una reacció a aquesta tempesta perfecta. Potser no ens hem preguntat prou si les ciutats i el localisme poden ajudar-nos a sortir d'aquest atzucac.

Primer de tot, què ha canviat? José María Lasalle fa renéixer Adorno i Horkheimer per parlar d'un segon col·lapse de la Il·lustració: la racionalitat instrumental que redueix les persones a béns de consum ha produït societats inhumanes [Contra el populismo. Debate, 2017]. La lògica tecnocràtica del «no hi ha alternativa a les lleis del mercat» ha expulsat la població del debat i la participació democràtica però, oh sorpresa!, no ha millorat les condicions de vida de la gent, sinó que ha dut a una crisi econòmica global i a un increment rampant de les desigualtats. Desencantat amb la raó suïcida, emergeix un *proletariat emocional* que només pot recórrer a la sentimentalització de la política per contraatacar. I els líders populistes se n'aprofiten.

Una dificultat afegida és com detectar-los. Com diuen Fernando Vallespín i Míriam M. Bascañán [Populismos. Alianza, 2017], el populisme no és una ideologia per a l'època posterior a la fi de les ideologies, perquè no ofereix una teoria alternativa a la de la democràcia liberal. El populisme s'entén millor, tal com ho fa Ferran Sáez [Populisme. Magma, 2018], com un llenguatge, una retòrica que es pot posar al servei d'ideologies tradicionals completament diferents entre elles.

Les ideologies sòlides recorren al líquid llenguatge populista quan necessiten construir dos subjectes polítics, el poble i les elits, i enfrontar-los. En aquest procés artificial, el populisme sempre es val de diverses simplificacions, i Pierre Rosanvallon [«Penser le populisme». La vie des idées. 2011] n'identifica tres: simplificació social

i política del subjecte popular, que aplanar diferències existents per incloure i excloure, simplificació procedimental i institucional, que menysprea els mecanismes representatius i exagera la facilitat per traduir la voluntat popular en un canvi real, i simplificació del vincle social, que redueix una comunitat a la identitat en ella mateixa, en comptes de posar l'èmfasi en la diversitat o els objectius compartits.

I enmig d'aquests canvis en la realitat i el discurs, què diuen els populistes de les ciutats? Des de la perspectiva de la dreta populista, les ciutats s'han convertit en no-llocs d'identitat cosmopolita refractaris als valors tradicionals de la resta de la nació. Des de la perspectiva de l'esquerra populista, les ciutats han acabat encarnant els monstres de la globalització econòmica: una classe alta rica connectada amb professions de finances, tecnologia i sous alts, socialment aïllada de les classes populars i precàries.

Però el que ha passat en la realitat és una cosa ben diferent: el poder s'ha desplaçat dels estats a les ciutats. Atacades per la globalització i abandonades per estats nació en crisi, les ciutats s'han vist obligades a resoldre problemes concrets i s'han adonat que podien fer-ho millor que els estats perquè estan en sintonia amb la manera com funciona el món: integrat, holístic i empresarial, més que compartimentat i burocràtic. Al segle XXI, el poder està menys confinat a l'autoritat del govern i més alimentat pel potencial que neix de la concentració d'actius econòmics, físics i socials en llocs reals, de les fonts de força cívica que provenen de la col·laboració entre sectors.

És el que Bruce Katz i Jeremy Novak anomenen Nou Localisme: un moviment més pragmàtic que ideològic que constata que, a mesura que la política s'ha fet més nacional, amb l'auge populista consegüent, la capacitat per solucionar problemes s'ha fet més local [New Localism. Brookings Institution Press, 2017]. El perill del populisme és que, en la mesura que apareix com una solució simple a problemes d'arrel complexa, empitjora la situació quan s'instal·la en el debat perquè, per definició, no hi ha solucions simples a problemes complexos. Però si reconeixem que el populisme és una reacció desafortunada a un problema real, ens adonarem que la millor resposta és solucionar el problema. I on es concentren majoritàriament aquests nuclis de solucionadors de problemes? A les ciutats i àrees metropolitanes de tot el món.

*

César Rendueles Capitalisme canalla

Júlia Vernet · @jvernega

C

ésar Rendueles, professor de sociologia a la Universidad Complutense de Madrid, investigador i traductor, va publicar el 2015 *Capitalismo canalla* (Seix Barral), on recull la seva trajectòria intel·lectual i biogràfica en rela-

ció al capitalisme i la consegüent crisi patida a Espanya en els últims 30 anys.

L'autor planteja el que podríem anomenar experiències compartides del capitalisme; «experiències» perquè ens parla en primera persona, i «compartides» perquè tothom major d'edat les pot refermar. També la multitud de textos literaris que enllaça contribueixen a una comprensió propera del que sigui el capitalisme, prescindint de xifres i estadístiques, però sense renunciar a la complexitat de la qüestió. El subtítol *Una historia personal del capitalismo a través de la literatura* sintetitza perfectament aquest format, que és el valor principal del llibre.

L'altre interès és la diversitat d'elements tractats més enllà de la crítica a la liberalització del mercat i l'empobriment moral de la societat de consum, com els aspectes històrics, polítics, socials, psicològics i de gènere, així com el repartiment de responsabilitats, cosa incòmoda al lector tant per la part que ens toca com per la que no tenim a l'abast. Però també s'apunta a un possible «pla d'evacuació» de la mà de la democràcia entesa com una forma de convivència social «entre iguals que descubren, transformen y comparten aquello que tienen en común».

Capitalismo canalla vol ser, per tant, una reflexió per a tots els públics (ideològicament i generacionalment parlant), ja que tan sols cal compartir algunes vivències per estar d'acord amb la necessitat d'un canvi de prioritats en tot allò que depèn dels éssers humans.

Ciutat i comunitat

Divendres 19 d'octubre a les 18.00 h
Plaça de la Virreina

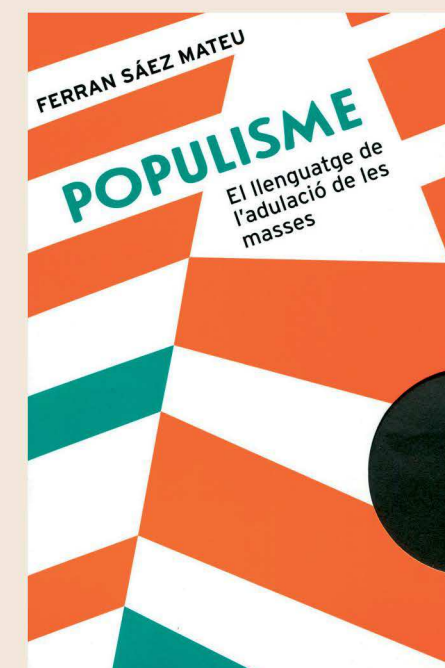
Els drets culturals a la ciutat:

parlem de desigualtats
Dissabte 20 d'octubre a les 12.00 h
Plaça de la Virreina

COL·LECCIÓ

MAGMA

Els llibres indispensables per a entendre el present i desxifrar les claus del futur.

PAM

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
93 245 03 03 / www.pamsa.cat

Marina Garcés

Un nosaltres anònim fet de tots els nostres noms

Anna Carreras

Filòsofa sense etiqueta ni cotilla i professora d'universitat amb un pensament que saboteja els codis establerts, Marina Garcés (Barcelona, 1973) publica l'assaig-crònica-relat *Ciutat Princesa*, un llibre escrit simultàniament en català i en castellà. Aquest mes d'octubre participa a la Biennial Ciutat Oberta.

La poètica d'una lluita a peu de carrer, una brúixola de butxaca per trobar camins entre l'impossible i el necessari, dedicat «a totes les amigues i amics, escola política, escola d'agraïment». La relació de Garcés amb la filosofia és una declaració de compromís amb el món, la seva ciutat i la seva gent, i això és el que traspuja l'obra que ens ocupa: vint-i-un anys de vida compartida i apresa del col·lectiu en què l'autora ha fet de la continuïtat de la intermitència la seva condició de vida i d'acció. El llibre fila un itinerari d'iniciació sentimental que va del dia 28 d'octubre de 1996, any en què la policia desallotja el mític Cinema Princesa de Barcelona, a l'1 d'octubre de 2017, als carrers de la ciutat, amb la celebració i la repressió del referèndum, un exercici d'autodeterminació col·lectiva, un conflicte de sobirania. Aquests dos punts d'inflexió serviran a la narradora en primera persona que ha viscut directament els fets per obrir la possibilitat d'elaborar un sentit nou de la paraula «nosaltres», els seus altres que, com ella, s'obren quan es comprometen amb coses de les quals encara no formen part. Si aprendre és aprendre a pensar per un mateix, i aprendre de les lluites que no hem guanyat, Garcés basteix una crònica dels moviments socials de la Barcelona postolímpica connectats amb les protestes socials que han arribat fins als nostres dies. Ho fa seguint un únic mètode: visitar el viscut per intentar recollir-ne el sentit, per orientar-se. Així, en aquesta *Ciutat Princesa*, l'autora desestima la conceptualització per centrar el seu relat en el propi aprenentatge, més enllà dels serrells de document històric o d'investigació periodística que puguin desprendre's del llibre. L'aprenentatge renova el compromís amb el present i amb la seva ciutat i, alhora, genera autonomia des de la companyia. Com pensem en temps de por?

Estructurat en tres parts («Posar el cos», «Prendre la paraula» i «Néixer al món») escortades per un pròleg esclaridor i un epíleg esperançat, el Pregó de les Festes de la Mercè 2017 titulat «Ciutat retrobada», Garcés parla des del seu punt

de vista, una dona nascuda als anys 70, en una generació que «volia assaltar el cel i es va cremar les ales». Als 90, persones com ella van fer del pensament una eina filosòfica i política al servei dels altres. En aquell moment, ja es detectaven els símptomes de la devastació humana, natural, econòmica i política del món. Malgrat el panorama, ells (nosaltres) van convertir l'acció directa en un art de carrer. El plural és fonamental, aquest nosaltres sense nom que es va sentir i es va fer sentir, un nosaltres fet de la multiplicitat, del sentit i de les vides quan es troben de veritat, capaços de convocar-se sense formar part d'un moviment, d'una identitat, d'un món ja establert. L'amistat és la llum que il·lumina la relació amb el món. Qui acosta solituds. Qui crea ponts entre satèl·lits. L'afecte és revolucionari, escriu Garcés esmentant una pintada fotografiada que circula per Twitter. La nostra violència és existir? Què fa que una societat accepti disbarats de criminalització de pensament? Sovint a l'autora se li trenquen les paraules, ha de deixar caure mots que ja s'han tornat buits.

Barcelona ja no genera convivència en aquest escenari de mercats globals que juguen amb la idea de felicitat. Garcés pot parlar de la ciutat des de dins i des de fora, en el seu anar i venir diari durant quinze anys de Saragossa, on ha estat professora fins fa poc. Amb el bagatge de l'entrar i sortir explica el pas desastrós del model Barcelona a la marca Barcelona. Quan d'un espai de construcció de vida ciutadana, de desenvolupament econòmic i de cohesió social, de tolerància, de coneixement, només en queden els elements d'exportació d'un model convertit en producte, la ciutat pot arribar a morir. L'experiència acumulada per l'autora fa de *Ciutat Princesa* l'autoretrat d'una vida compromesa, no com a militant que entrega la vida per la causa, sinó com algú que defensa les intermitències de la vida sense trencar-se pel camí. Garcés observa les ombres de la desigualtat, les esquerdes ecològiques, la manca de reciprocitat i de solidaritat i d'organització. Una Barcelona pobra que conviu amb la misèria global. Una capital on la cultura s'ha vinculat al consum. L'autora defensa la paraula lliure, condició fonamental de la vida col·lectiva en totes les seves dimensions. La Barcelona que li agrada a Marina Garcés és la princesa que no vol regne ni marit, una ciutat on hi ha vida política fora dels partits polítics. Una dona lliure de pensament agitat i de compromís ferri que fa i és sense deixar-se segrestar pel poder. Com ella.

■ L'educació del futur

Dimarts 16 d'octubre de 19.30 h a 21 h
Plaça de Joan Coromines

CINC LLIÇONS QUE HEM D'APRENDRE SOBRE LA TIRANIA

Francesc Ginabreda · @f_ginabreda

Un dels tòpics més recurrents quan es parla de la fal·libilitat humana és emprar l'expressió que diu que l'home (i la dona) és l'únic animal que ensopega dues vegades amb la mateixa pedra. Des d'una perspectiva històrica, aquesta metàfora autoreferencial sobre la nostra irremediable reincidència adquireix sentit i gravetat col·lectius, i troba justificació en la inestabilitat de l'ordre polític. O el que és el mateix: en els totalitarismes, les oligarquies, els imperis i qualsevol altra forma de govern opressora, es digui comunisme, nazisme, feudalisme o Santa Inquisició. Hi ha una paraula que ho resumeix massa bé: *tiranía*.

L'historiador nord-americà Timothy Snyder, autor del llibre *Sobre la tirania* (Destino), planteja que la història ens ha de servir d'avertència per impedir el seu avanç. Per no ensopegar altra vegada amb la mateixa pedra. Sembla fàcil de dir: des d'Aristòtil fins a Hannah Arendt, multitud de veus crítiques han avisat del perill de les tiranies, la demagògia o l'abús de poder precisament basant-se en el coneixement i l'experiència de la història. Però la realitat, superior a la imaginació i a la teoria, no ha respost amb la conseqüència desitjada. Per això recollim cinc reflexions incloses a *Sobre la tirania* per prendre'n consciència.

■ Contra la tirania

Dilluns 3 de desembre a les 18.30 h
CCCB. +Biennial

Timothy Snyder

Catedràtic d'història de la Universitat de Yale i membre de l'Institut de Ciències Humanes de Viena.

1

No obeeixis amb anticipació

Gran part del poder de l'autoritarisme s'ha obtingut gratuïtament. En temps com aquests, hi ha persones que pensen amb anticipació què voldria un govern més repressiu, i llavors s'ofereixen sense que ningú els ho hagi demanat. Un ciutadà que s'adapta d'aquesta manera el que fa és ensenyar al poder tot allò que és capaç de fer.

2

Cuida el teu llenguatge

Evita pronunciar les frases que diu tothom. Inventa't la teva manera de parlar, encara que només sigui per expressar allò que creus que tothom està dient. Fes un esforç per distanciar-te d'internet. Llegeix llibres.

3

Creu en la veritat

Renunciar als fets és renunciar a la llibertat. Si res no és veritat, ningú no pot criticar el poder, perquè no hi ha cap base sobre la qual fonamentar-se. Si res no és veritat, tot és espectacle. La carter a més gran paga els llums més enlluernadors.

4

Mira als ulls i parla de coses trivials

No es tracta només d'educació. Forma part de ser un ciutadà i un membre responsable de la societat. També és una manera de mantenir el contacte amb el teu entorn, de trencar barreres socials, i de veure en qui pots confiar i en qui no. Si ens endinsem en una cultura de denúncia, és bo que coneguis el paisatge psicològic de la teva vida diària.

5

Sigues tan valent com puguis

Si ningú està disposat a morir per la llibertat, tots morirem sota la tirania.

CISGÈNERE / TRANSGÈNERE / TRANS*: cisgènere: persona que s'identifica amb el gènere que se li va atribuir al néixer; transgènere: persona que no s'identifica amb el gènere que li va ser atribuït al néixer. L'ús de l'asterisc en la forma *trans** apunta a les múltiples possibilitats dins l'espectre de les identitats de gènere que no s'identifiquen com a cisgènere i s'allunya del sistema binari. Pot incloure aquelles persones que s'identifiquen com a no-binàries, *genderfluid* o *genderqueer*.

FEMINICIDI: assassinat d'una dona pel simple fet de ser-ho. El terme fou encunyat arran dels assassinats de dones a Ciudad Juárez (Mèxic). Està recollit al Termcat però no al DIEC. Segons l'observatori de la societat civil Feminicidio.net, l'any 2017 es van comptabilitzar 99 feminicidis a l'estat espanyol, dels quals 13 a Catalunya.

FEMINISME DECOLONIAL: corrent del feminisme que sorgeix a Amèrica Llatina i que qüestiona els paradigmes del feminisme hegemònic, blanc, occidental i n'interpel·la els privilegis. El seu discurs prioritza les interseccions del gènere amb la raça i la classe i rebutja les estructures hegemòniques hereves del colonialisme. En alguns textos trobarem la forma *descolonial* en lloc de *decolonial*. Contràriament al que podria semblar, la forma *decolonial* no pretén remetre a l'anglicisme *decolonial* sinó establir una forma que s'allunyi del significat del prefix *des-*, i evitar així que es perpetui la idea que el colonialisme es pot desfer. La intenció és promoure allò decolonial com una intervenció transgressora i una posició de i en lluita contra els discursos hegemònics heretats del colonialisme.

HETERONORMATIVITAT: paradigma que situa l'heterosexualitat i el sistema de gènere binari com a norma. El terme fou introduït per Michael Warner el 1991 al text *Fear of a Queer Planet* i recull la crítica que la poeta i teòrica Adrienne Rich va fer als anys vuitanta al que va anomenar «l'heterosexualitat obligatòria».

HETEROPATRIARCAT: sistema que privilegia els homes cisgènere i l'heterosexualitat per damunt de les altres expressions de gènere i orientacions sexuals.

HOMONACIONALISME: terme introduït per la teòrica Jasbir K. Puar en el seu llibre *Terrorist Assemblages: Homonationalism in Queer Times* per criticar l'ús parcial i interessat que certs sistemes de poder (en el seu exemple, els governs dels Estats Units i d'Israel) fan de les polítiques LGTBI per tal de justificar les seves pròpies postures racistes, xenòfobes i sobretot islamòfobes. Puar introdueix el terme en un estudi sobre l'orientalització i criminalització dels cossos que la mirada occidental identifica com a musulmans/terroristes, segons la qual les persones de fe musulmana són inherentment homòfobes. Aquesta mirada contribueix a crear una oposició entre el bon patriota (heterosexual i, ara també, homosexual) i el terrorista homòfob.

HOMONORMATIVITAT: terme introduït per Lisa Duggan l'any 2003 per criticar l'assimilació de l'heteronormativitat en la cultura LGTBI. L'homonormativitat, que s'associa al neoliberalisme i al capitalisme rosa, reintrodueix les mateixes jerarquies de poder que les polítiques queer han intentat subvertir, privilegiant els drets dels homes gais cisgènere blancs per damunt dels drets d'altres membres de la comunitat LGBTI.

INTERSECCIONALITAT: estudi de les identitats de gènere, classe i raça centrat en les interseccions entre elles. Tot i que el concepte fou introduït per l'activista Kimberlé Crenshaw, els orígens es troben al manifest del col·lectiu Combahee River fet públic l'any 1977. El col·lectiu agrupà feministes afroamericanes a Boston, entre elles Barbara Smith, Demita Frazier i Audre Lorde, i fou una de les primeres associacions que va criticar el feminisme blanc hegemònic.

INTERSEX: persona que manifesta cromosomes, gònades, hormones o genitals que no encaixen en el que es considera, des d'un punt de vista mèdic, la típica presentació masculina o femenina. La filòsofa i biòloga Anne Fausto-Sterling ha fet una dura crítica als protocols mèdics que assignen un gènere als infants que neixen intersex. L'any 2014 Alemanya aprova una llei que permet als nadons intersex ser registrats amb gènere indefinit.

LLENGUATGE INCLUSIU: llenguatge no sexista, que inclou les diferents manifestacions de gènere, n'intenta visibilitzar una concepció no binària i qüestiona l'ús del masculí com a forma gramaticalment neutra.

MANSPLAINING: el terme *mansplaining* (format per *man* i *explain*) fou popularitzat per l'escriptora Rebecca Solnit al seu text *Els homes m'expliquen coses* i s'utilitza per descriure el fenomen dels homes que, des d'una postura de superioritat, extrema confiança i condescendència, expliquen a les dones coses que ja saben, en les quals són expertes, o que formen part de la seva experiència.

MICROMASCLISME: formes de masclisme socialment acceptades que s'han convertit en pràctiques quotidianes.

PANSEXUAL: la pansexualitat parteix d'una concepció del gènere no binària i es defineix com a atracció sexual o romàntica sense tenir en compte el gènere de la persona.

PERFORMATIVITAT: aquest concepte transversal té els seus orígens en les teories del lingüista J.L. Austin, que distingeix entre els enunciat explícit i els enunciat performatiu, és a dir, enunciat que no només comuniquen, sinó que alhora fan. La filòsofa Judith Butler aplica el concepte en el text fonamental *Gender Trouble*. L'origen de les seves teories el trobem en la pregunta «Quin és el subjecte del feminisme?», la resposta, que defuig qualsevol concepció essencialista, considera el gènere com una construcció social mantinguda a través de la repetició (o performativitat) d'accions, comportaments, etc. Es considera un dels orígens de la teoria queer.

PINKWASHING / PURPLEWASHING: expressions que es fan servir per referir-se al rentat de cara de governs que cometen crims contra els drets humans, o a les campanyes de màrqueting d'empreses a través d'un suposat compromís amb el feminisme o les polítiques LGTBI. Alguns dels exemples més clars són la invasió d'Afganistan per defensar els drets de les dones enfront dels talibans, o la propera organització del festival d'Eurovisió a Israel.

POLIAMOR: tenir més d'una relació sexo-afectiva alhora. Sovint descrit com a no-monogàmia ètica i consensuada.

QUEER: vocable anglès que es tradueix per *estrany* i que s'utilitzava com un insult cap a les persones homosexuals. L'organització activista pels drets LGTBI i en defensa de les persones afectades pel VIH Queer Nation adoptà el terme amb la voluntat resignificar-lo i alhora denunciar la discriminació que patien. Les polítiques queer defugen el binarisme així com l'assimilació als comportaments normatius. En català es pot fer servir el concepte *bord* amb el mateix significat.

SUBALTERNITAT: terme introduït per Gramsci per explicar la subordinació en sistemes de dominació capitalista i recuperat per l'Escola d'Estudis Subalterns de l'Índia, que l'aplica al context colonial/postcolonial. Gayatri Spivak l'explora en el text *Poden parlar els subalterns?*, on es pregunta fins a quin punt són alliberadors els discursos dels intel·lectuals d'esquerra quan els pensem des de l'òptica dels subjectes subalterns.

Glossari elaborat per Elisabeth Massana

Ciutat diversa

Barcelona, diversa i en constant qüestionament

Elisabeth Massana · @intersticis

La cartografia de Barcelona és plena de racons que s'han convertit en testimoniatge, a vegades passatger, de la seva diversitat. El mural de Keith Haring, la tancada de migrants, l'espai Germanetes, la ràdio de la Mina, Ca la Dona, la Bata de Boatiné, o la cooperativa del Sindicat de Manters són només alguns dels espais fixos o informals, presents o passats, on habita aquesta diversitat. Però tot i aquests espais de resistència, la ciutat està travessada per tensions que ens hem de preguntar com resoldre. Com deia Judit Carrera, cap del centre de documentació i debats del CCCB, i assessora de Ciutat Diversa, «la seva posició al Mediterrani així com la proximitat amb Europa l'han convertit en una ciutat oberta, amb un esperit que sorgeix del dinamisme de l'esperit industrial però també de la seva obsessió per qüestionar-se».

Com ens convertim realment en una ciutat refugi? Com repensem els espais perquè siguin veritablement inclusius? Com ens eduquem en aquesta diversitat? Com convivim des del reconeixement de la diferència? Com convertim la diversitat en la nostra força i no només en una paraula de moda? Com ens allunyem de les pors

que certs discursos generen al voltant de la diversitat? Els reptes no són pocs, però les preguntes que generen aquests reptes són productives si les pensem amb la voluntat de convertir aquesta diversitat en força generadora d'una col·lectivitat viva, en una ciutat vivible. I sobretot, una ciutat que no s'articuli en termes de centre i marge, de normativitat vs. exclusió.

Paraules com les de Carmen Juarez, membre de l'associació #MujeresMigrantes, ens recorden que ara per ara, aquesta ciutat diversa és encara desigual, una desigualtat que afecta en gran mesura les dones migrades: «La cura recau massa sovint sobre les esquenes de dones migrades que treballen en condicions d'explotació. Dones que curen de la vida dels altres a canvi d'haver de descuidar la seva pròpia.»

Barcelona Ciutat Diversa s'articula al voltant d'aquests eixos, i ens convida a pensar el gènere, el potencial de la teoria queer i els feminismes (en plural), la capacitat emancipadora de l'educació i els espais d'articulació i agència de les identitats sovint relegades a la posició de subalternes, les migracions i el refugi, i sobretot, la nostra capacitat de pensar la diversitat des de l'ètica. En definitiva, una ciutat per a totes.

Judith Butler Biopolítica de la migració

Bel Olid · @BelOlid

Es podria dir que som una gran família, els que vivim als marges, però Butler una vegada més ens posa en alerta: així que reconeixes l'altre (tu ets dels meus o, com a mínim, no ets dels altres) estàs promovent un nou sistema de jerarquies que deixa algú fora del sistema, en una cadena perpètua de marginació. Exactament el tipus de discriminació que durant anys han viscut les lesbianes per part dels gais i que avui dia pateixen els col·lectius bi i pansexuals: molta sigla (LGTBQI) però, al final, entre els rarets també hi ha castes.

Sense abandonar les seves idees sobre sexe, gènere i cos, Butler obre la discussió a una altra forma d'alteritat: la biopolítica de la migració. Quines vides tenen dret a ser més fàcils de viure? Quins cossos importen? Tanquem les fronteres i no deixem passar ningú, per preservar el nostre ordre, sense importar-nos què els passa quan els tanquem la porta als nassos. Sense voler saber si moren, o com viuen els que viuen. Tractant-los com a coses, com a cossos que no importen. La idea que alguns tenim més drets que altres, que alguns som més humans que altres, és una idea assassina que ens converteix en assassins. Recordar això davant d'un auditori de marginats del primer món, que hem patit en carn pròpia la discriminació, el ser vistos com a «menys humans» que els «normals», és valent. Que sí, que aquí fa quatre dies que ens podem casar, que encara hem de «triar» si som homes o dones (i no hi ha cap altra opció), que la violència masclista ens mata per dotzenes, però no deixem de ser privilegiats del primer món discriminant els «cossos que no compten» sense papers, sense diners, sense perdó.

Fina Birulés, Què és una dona?

Montse Barderi · @montsebarderi

Ala pregunta «Què és una dona?», Fina Birulés ja fa molts anys que contesta dient: «Una dona és tot allò que ha volgut ser una dona al llarg del temps». El gènere és una de les seves principals preocupacions, però també la història, la política i la subjectivitat. De què està fet allò que en diem jo? La pròpia identitat. Si li preguntéssiu «qui ets?», mai contestaria com aquell personatge d'Isak Dinesen, que va respondre: «Deixa'm que et contesti de manera clàssica i t'expliqui una història». El relat del jo aplicat a si mateixa no li interessa gaire, per això té valor que afirmi tenir una necessitat constant d'omplir-se el cap de coses. Prefereix, i amb dife-

rència, llegir a escriure. Ens ha introduït al pensament de Hannah Arendt i ens ha fet de pont perquè llegíssim dones com Françoise Collin, Aspàsia de Milet, Simone Weil, Sarah Kofman, Rachel Bepaloff, Simone de Beauvoir, i és clar, Judith Butler, amb qui parlarà sobre els dilemes del gènere.

De Birulés jo en destacaria la seva voluntat de pensar sense haver d'obtenir resultats definitius. El seu pensament, com una alquímia lenta, ofereix resultats diamantins. El que diu no pot ser adulterat ni banalitzat. O ho dius com ho diu, amb l'ordre i les paraules precises que ella ha emprat – talment com un poema – o tot se'n va en orris: s'ha de citar textual, perquè crea conjunts semàntics altament tècnics amb nuclis poètics que contenen la promesa d'una eclosió de significats. Birulés no pretén formar part de la rabiosa actualitat, però ja no es pot passar per la història del feminisme del nostre país sense llegir-la. La seva obra ja forma part d'una cultura feminista que ens emociona perquè ja no és ni marginal ni amagada, perquè ja té tresors i es pot transmetre.

L'embolic del gènere.

Per què els cossos importen?

Dilluns 15 d'octubre de 19.30 a 21 h

Plaça de Joan Coromines

NO ES POT SABER COM EN SORTIRÀS

Eloy Fernández Porta

Qui entra en un llibre d'en Paul Preciado no sap del cert quina persona serà quan en surti. Entres al *Manifiesto contra-sexual* (2002) tot convençut que un penis és això, el que sempre ha estat, el *fal·lus*, font de poder i protagonista de la diferència sexual. I, de sobte, arriba l'es-candalosa proposició: «el penis és un dildo de carn». En lloc de considerar el membre masculí a partir d'una essència biològica predeterminada i d'una força simbòlica connatural, Preciado dona estatus d'autenticitat a la pròtesi. Redueix l'atribut físic a una imitació i, la masculinitat, a un sistema de codis intercanviables. No és que qualsevol cosa allargassada pugui ser fàl·lica, com volia el freudisme; és que tots els cossos són capaços d'accentuar-se en un dildo. A partir d'aquest moviment les pràctiques eròtiques ja no es pensaran a partir d'identitats fixades, des de la primera ecografia, per la clínica, sinó en virtut dels usos —abusos!— de la pròtesi i el suplement, que deconstrueix la vella dualitat de la sexuació.

Que la píndola anticonceptiva va ser la porta principal per a l'alliberament de la dona és evident. Però, a repel dels feminismes socialdemòcrates hegemònics, a *Testo yonqui* (2008) cau un segon mite de l'imaginari biopolític: la píndola, analitzada com a panòptic o presó que, imposada per igual a dones heteros i lesbianes, té com

a funció hiperfeminitzar les primeres i refeminitzar les segones. El *capitalisme farmacopornogràfic* és el règim productiu i vigilantista on es desenvolupen aquestes fisicitats inventades per les tecnologies del gènere. Aquestes tesis han esdevingut un referent inel·ludible als corrents LGTB, com mostra la fecunda escena de performers i activistes post-porno que es va aplegar a Barcelona.

Espais, moviment, pulsions. La recerca dels *locus amoenus* contemporani es converteix, a *Pornotopía* (2010), en el tema manifest. Hi accedeixes pensant que ja ho saps —què es la revista *Playboy* i quina mena de tio n'era el director. I et trobes enmig d'un mapa encès on, des dels somnis de conilles de Hugh Hefner fins a les *heterotopies* de *resistència*, es desplega una cartografia alternativa de la libido. Enllaçant amb la recerca de Beatriz Colomina, Preciado reconsidera la correlació ente espacialitat i sexualitat, entre ortodòxia i heterodòxia, oferint un tractat d'*arquitectura calenta* on els plaers —normatius o subversius— apareixen com a resultat de les condicions de construcció dels llocs *altres*. Poden ser una moderníssima Model, però poden ser, també, la seu del pluralisme dels cossos desitjants, i el nom més actual de la llibertat.

Com havia passat, al segle passat, amb Freud, els seus textos són pertot arreu, creant subjectes i refent-los. Com d'una intensa història d'una nit, no se sap com se'n surt... i potser no n'hem de sortir.

Eloy Fernández Porta conversarà amb Paul B. Preciado
Dimarts 16 d'octubre a les 18 h · Plaça Joan Coromines

Superman és àrab

Joumana Haddad · @JHaddadOfficial

Segurament aquest món no necessita Superman. Per què? Bé, en primer lloc perquè és un personatge fictici.

El veritable problema és que els qui creuen en la idea de Superman també creuen que ho són. I actuen en conseqüència. És arribats a aquest punt quan tot comença a anar malament. És així com els líders es converteixen en dèspotes, els patrons en esclavistes, els creients en terroristes i els nòvios (xicots?) en opressors. I tot sota el lema: «jo conec els teus problemes millor que tu». Sí, un personatge de ficció pot convertir-se en una desgràcia per a la humanitat. I tot i que a vegades pugui semblar divertit, no ho és. És trist. I destructiu. Per a un mateix, i per als altres.

Aquesta és la raó per la qual, més tard, em va venir al cap una analogia que em va semblar molt creïble: Superman és àrab. La mateixa doble personalitat. La mateixa presumptuosa actitud de: «Jo puc redreçar les coses». Els mateixos comportaments masclistes. La mateixa postura de: «Jo soc Déu i els altres són el mal». La mateixa idea delirant de: «Jo soc indestructible». Hi ha molts autoproclamats superherois aquí, a la meua vella terra àrab, ja deposats o encara en el poder. Els més perillosos són els terroristes: ¿com pots lluitar contra algú que vol, i fins i tot anhela morir?

[...]

Però ho repeteixo: Superman és un engany. I l'únic que avui és necessari salvar és el vaixell enfonsant-se anomenat gènere humà. Sí, Superman és un engany: desagradable, perillós, verinós, fins i tot suïcida. Tan desagradable, perillós i verinós com el clíxé de «damisel·la en perill». I així com la damisel·la «perseguida» o que «s'odia a si mateixa» ha de començar a creure en el seu propi poder, el fals *Übermensch* ha de convertir-se en home. En un home de veritat: aquell que la feminitat es mereix. L'home que la humanitat es mereix. Però sobretot i en primer lloc, l'home que ell mateix mereix ser.

**Superman es árabe* de Joumana Haddad
Vaso Roto Ediciones

Parlem amb Joumana Haddad
Dijous 18 d'octubre a les 18.30 h
IEMed

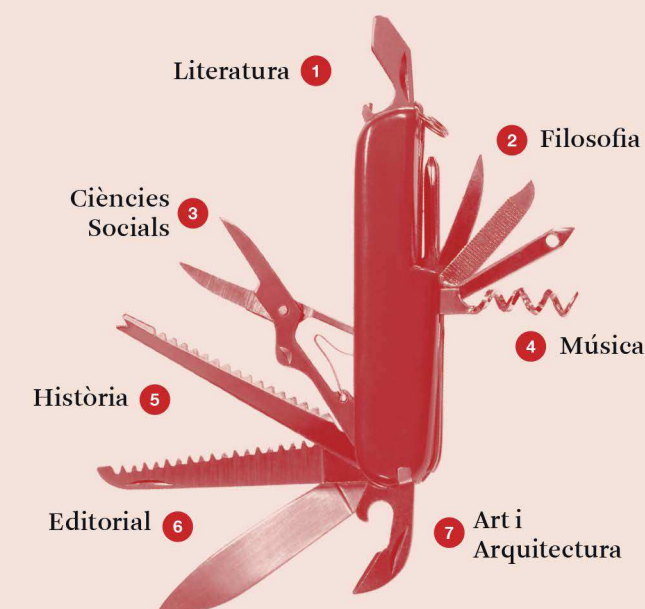
A R C À D I A

Giorgio Agamben / Xavier Antich / Juan Luis Arsuaga /
Bernardo Atxaga / Benjamin R. Barber / Zygmunt Bauman /
Mary Beard / Oriol Bohigas / Ian Buruma / Carles Capdevila /
Robert Darnton / Hans Magnus Enzensberger / Josep Fontana /
Marc Fumaroli / Marina Garcés / Carlo Ginzburg / Ingrid
Guardiola / Yayo Herrero / Ramin Jahanbegloo / Franz Kafka /
Leszek Kołakowski / André Lepecki / Wolf Lepenies / Jordi
Llovet / Claudio Magris / Norman Manea / Avishai Margalit /
Joan-Carles Mèlich / Martha C. Nussbaum / Xavier Pla / Josep
Quetglas / Jorge Ribalta / Jorge Riechmann / Rob Riemen /
Emilio Santiago Muño / Jordi Savall / Richard Sennett / Ilana
Shmueli / Peter Sloterdijk / George Steiner / Fritz Stern / Tzvetan
Todorov / Mario Vargas Llosa / Cédric Villani / Adam Zagajewski

www.arcadia-editorial.com

Acadèmia

Cursos i Gabinetes de lectura / 2018-19

www.lacentral.com

■ Diàlegs per pensar la diversitat
Dissabte 20 d'octubre a les 18.00 h
CCCB

EL PREU DE PERDRE L'ORIGEN

Necesitamos nombres nuevos
Noviolet Bulawayo
Editorial Salamandra

Francesc Ginabreda · @f_ginabreda

Cada vegada són més les escriptores africanes que escriuen i que reflexionen sobre la seva identitat, com a dones i com a negres. Ho fan a través d'una ficció que insinua realitats devastadores i que dona veu a qui menys en té, i això només poden fer-ho des de la seva mirada de dones emancipades. Un altre tret comú les distingeix: són joves i projecten una narrativa agosarada que les ha catapultat a l'èxit editorial.

Podem començar a estirar aquest fil amb Taiye Selasi i Chimamanda Ngozi Adichie i acabar-lo amb Ayobami Adebayo i Noviolet Bulawayo. Finalista dels premis Man Booker i Guardian First Book, Bulawayo retrata a *Necesitamos nombres nuevos* (Salamandra) l'adversitat de la gent més pobre d'un barri de barraques de Harare, la capital de Zimbàbue, valent-se de l'espontaneïtat incisiu d'una protagonista que despulla les seves circumstàncies al lector amb la franquesa i la brutalitat pròpies d'una nena de deu anys.

El seu horitzó és el Somni Americà, per deixar enrere una tortuosa manera de construir rutines infructuoses en un entorn on la misèria és la mestressa de tot i de tothom.

El contrast del futur desitjat a la terra de les oportunitats és un anhel tolerat per la possibilitat, perquè fins i tot els més pobres tenen dret a creure que sí, que *yes, we can*. Però els Estats Units no és l'oasi on escoltar Rihanna i menjar al McDonald's compensa les ofenses que ha de suportar per culpa del seu origen; un origen que es difumina mentre queden enrere la ignorància de quan era una nena i l'instint de viure dels que no tenen por ni es fan expectatives, perquè viuen el present.

La religió i la política contextualitzen la història, que es torna punyent i literàriament valuosa, sobretot, en la reflexió sobre l'evasió i la pèrdua de l'origen, que no deixa de ser la pèrdua de la infància. Tot i la cruesa, el llibre està farcit de sarcasmes que l'amenitzen i posa negre sobre blanc a una qüestió tan delicada i significativa com el sentiment de pertinença. El testimoni d'una noia africana que es fa aquestes preguntes i pateix les seves conseqüències és una bona manera d'entendre la magnitud d'una realitat col·lectiva que creix inexorablement.

Necesitamos nombres nuevos, per tant, és un exercici de lucidesa narrativa que rosegua el moll de l'os dels grans debats i conflictes del nostre temps, adulterats per la globalització, les guerres i els flaixos de la cultura pop: gènere, immigració, identitat.

Centre cívic Casa Golferichs

FEM UN PENSAMENT

Tardor 2018

Gran Via de les Corts Catalanes, 491
<M> Rocafort i Urgell L1 - Bus H12, 52, V9
golferichs.org - Tel. 93 323 77 90

CURSOS

ÚLTIMS DIES
D'INSCRIPCIONS

FILOSOFIA APLICADA: DECIDIR O DECIDIR-ME
Dijous, de 18 a 19.30 h

**APROXIMACIÓ A L'IDEALISME FILOSÒFIC
ALEMANY: FICHTE, HERDER, SCHELLING I
HEGEL**
Dijous, de 10.30 a 12 h

**LA CONSTRUCCIÓ I DECONSTRUCCIÓ DEL
SUBJECTE HUMÀ EN DERRIDA**
Dimarts, de 10.30 a 12 h

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA ESPANYOLA
Dimarts, de 18.45 a 20.15 h

LA REVOLUCIÓ RUSSA: 100 ANYS DESPRÉS
Dilluns, de 10.30 a 12 h

QUI TÉ POR DE L'ART MODERN?
Dimecres, de 19.45 a 21.15 h

Les activitats són gratuïtes, a excepció dels cursos.
Places limitades. Per a informació i reserves consulta golferichs.org

CONFERÈNCIES I ACTIVITATS

FRANKENSTEIN
Octubre-Novembre

Exposició · Marató de lectura amb
il·lustracions en directe · De ciència i poesia:
les criatures de Mary Shelley ·
Concert "Prometheus"

**FILOSOFIA A L'ABAST: LA CREACIÓ
ARTÍSTICA, ENTRE L'ÈTICA I L'ESTÈTICA**
Dissabte 24 de novembre, 11 h

BARCELONA PENSA

LA CIÈNCIA DEL DOLOR
Dijous 15 de novembre, 2 a 4 de la matinada

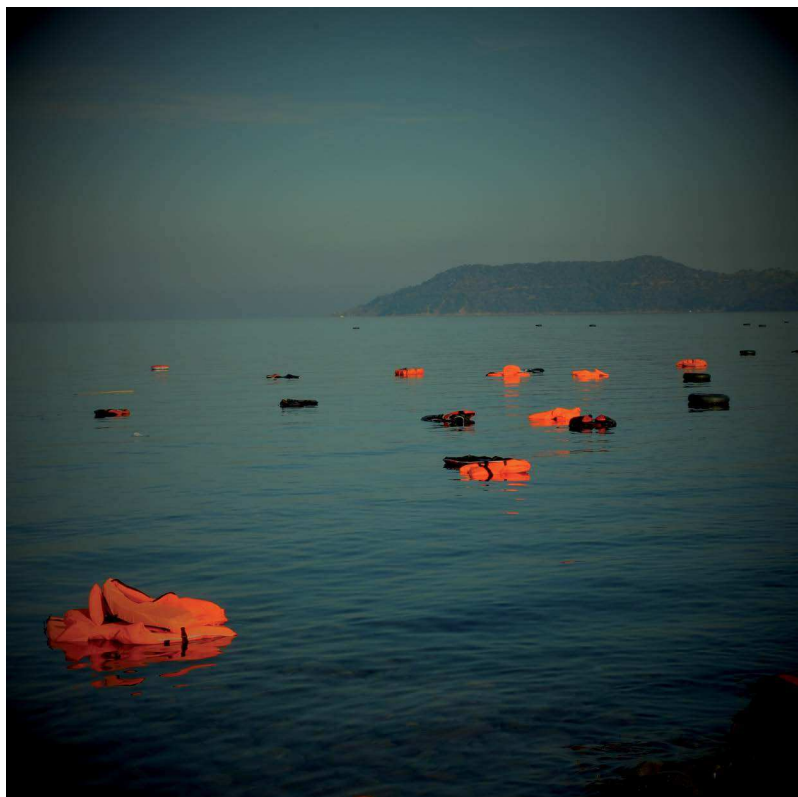
CONSIDERACIONS INTEMPESTIVES
Dijous 15 de novembre, 4 a 6 de la matinada

Districte de
l'Eixample
@ccgolferichs

Ajuntament de
Barcelona

LA LLARGA TRAVERESSIA

Fotografia que forma part de l'exposició *Creadors de Consciència* del Palau Robert
© Sergi Cámara

Laia Regincós

Pasar, cueste lo que cueste, de Niki Giannari i Didi-Huberman és la consciència d'Europa. Europa, la terra promesa, el bressol dels valors, els drets i la justícia. Europa, el continent avançat, el model de societat. Però al camp d'Idomeni, on és Europa?

L'escriptora grega Niki Giannari obre el llibre *Pasar, cueste lo que cueste* (Shangrila) amb un poema del seu testimoni al camp de refugiats a Idomeni. Ens explica que a les portes del continent model, passen uns espectres que tornen per fer-nos de mirall.

El poema va ser escrit per un documental anomenat «*Unos espectros recorren Europa*» que la mateixa escriptora va codirigir amb Maria Kourkouta, i Georges Didi-Huberman el pren com a preàmbul per a la seva reflexió sobre la situació (europea) dels refugiats, que tothom veu però pocs miren.

Entre les referències a Hannah Arendt, Giorgio Agamben, Walter Benjamin, Immanuel Kant, Michel Foucault i d'altres, descobrim a poc a poc la imatge d'una societat podrida: Europa fa pudor i tothom es tapa el nas per no sentir-la massa.

Idomeni apareix com el jaç de pàries que viuen als marges. L'autor recupera el concepte de gueto, on s'exclou i es vigila allò diferent i alhora és útil per protegir-nos a nosaltres. A ells, els altres, els rebem però sense obrir

la porta; ens quedem mirant per l'espill amb el pestell posat, com una àvia tafañera i desconfiada.

És la deshumanització: humans sense drets, criminalitzats per voler fugir d'una guerra; de fet, la llei ni els veu —fora que la violin, llavors ets un ple ciutadà de dret, amb advocats i tota la parafernàlia. És *El procés* de Kafka: angosiós, incert, surrealista.

Idomeni és el mirall on ningú vol emmirallar-se. Per què Europa produeix espectres? Aquests, sempre en moviment, ens rememoren l'*homo migrans* que sembla que hem oblidat nosaltres, els cecs.

I l'objectiu comú que amaguen darrere els seus somriures és passar. Passar... a on? «No quieren llegar a ninguna parte / solo atravesar una y otra vez la historia» diu el poema. Aquest lloc nostre és un gran aparador on les coses es miren des de parlaments i museus, des d'universitats i cafès. On s'apunta amb el dit i després correm cap a casa a tancar amb clau.

Europa, em fa l'efecte, és com *El país de les meravelles*. Ells encara cauen pel forat immobilitzats, entre fronteres de dos mons, sense arribar mai enlloc; i si hi arribessin, tot seria fals i del revés. I les reines de cors estarien llestes per jugar al criquet amb els seus caps.

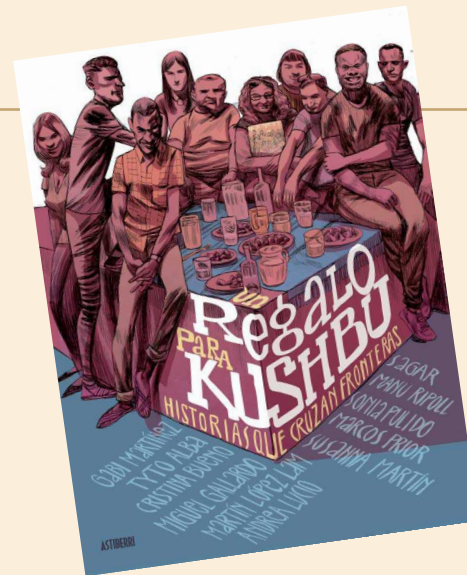
Refugiats a Europa
Diumenge 21 d'octubre a les 12.00 h
CCCB

NOTES D'AGENDA OFF BIENNAL

MAREMAR | Dagoll Dagom

La companyia de teatre Dagoll Dagom ha interpretat una gran varietat d'espectacles, però encara no havia versióat mai Shakespeare. Ara agafa l'obra *Pèricle, Príncep de Tir* i la converteix en *Maremar*, una metàfora sobre la vida explicada com un viatge a través del mar que, a més, connecta amb el drama dels refugiats. Sota la direcció de Joan Lluís Bozzo, ha obert la temporada del Poliorama.

UN REGALO PARA KUSHBU | Astiberri Ediciones i Ajuntament de Barcelona

Que nou persones anònimes ens expliquin històries que molts cops no volem sentir: aquest és l'objectiu del còmic *Un regalo para Kushbu*, que recull les peripècies de nou homes i dones que han hagut de fugir del seu país i ens fan partícips de les seves misèries i esperances. Escrit per Gabi Martínez, el llibre l'han dibuixat, a deu mans, cinc il·lustradors, i el coedita l'Ajuntament de Barcelona.

ciutat refugi

© Samuel Aranda

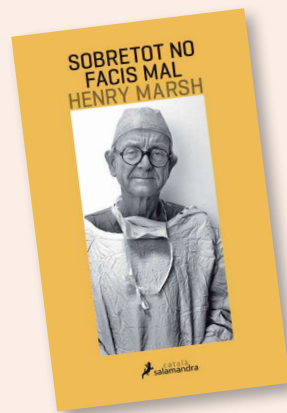
CREADORS DE CONSCIÈNCIA Palau Robert

El Palau Robert presenta l'exposició *Creadors de consciència*. 40 fotoperiodistes compromesos. La mostra ret homenatge a professionals de la càmera de l'estat espanyol que documenten conflictes bèl·lics, desastres naturals o règims autàrquics. S'hi presenten 120 fotografies que retraten la situació d'indrets com Síria, Veneçuela, els Balcans o el nostre propi país, amb especial atenció als refugiats.

ORPHEUS XXI | Jordi Savall

El reputat músic català Jordi Savall ha creat Orpheus XXI, un conjunt musical integrat per músics immigrants i refugiats procedents de diversos països, sobretot de la Mediterrània. A Barcelona es podran escoltar en llocs com el Centre Cívic Casa Golferichs o a la Sala Apolo 2, dins del Festival Connexions. Un viatge musical amb instruments tradicionals que convida a l'emoció i al diàleg intercultural.

Tot cirurgia arrossega un petit cementiri

Anna Carreras

Pera Henry Marsh, (Oxford, 1950), un dels neurocirurgians més eminents de la Gran Bretanya i autor de *Sobretot no facis mal* (Salamandra), el malalt no és cap client, sinó una persona que, quan arriba el neurocirurgià, ja està sedada i amb la regió que cal operar oberta i neta de sang. La cirurgia cerebral és perillosa i la tecnologia moderna només n'ha reduït el risc fins a un cert punt. Seguint l'estela d'Oliver Sacks, Marsh parla de límits, de prendre decisions compartides amb els pacients i del consentiment informat. Tot i ser contrari al paternalisme mèdic, Marsh sap que com a pacients volem que se'ns guïï i se'ns aconselli i no que se'ns doni una mera descripció abstracta o neutra de les opcions que tenim.

Tot reconeixent les errades que ha comès, uns danys que l'aboquen a la frustració i al dolor, Marsh explica que ha après a controlar i a relativitzar el sentiment de culpa, l'angoixa i la por, i s'atreveix a confessar les seves flaqueses professionals i personals sense filtres. La dificultat de la seva feina no és operar, sinó decidir si fer-ho o no i viure amb les conseqüències. Com si es tractés de desactivar una bomba, la feina del cirurgià és un desafiament on intervé la sort. Escriu un dietari detallat com a via de purificació. No deixa de criticar, amb duresa, el sistema sanitari. De manera dràstica i a còpia d'humor negre, Marsh parla de les situacions absurdes que provoca la burocràcia en el Servei Nacional de Salut. Vet aquí l'autobiografia visceral i pertorbadora d'algú que, sovint, ha d'operar a cegues, com un pilot perdut a dins d'un núvol.

Humanitzar la medicina

Dissabte 20 d'octubre a les 19.30 h
Recinte Modernista de Sant Pau

Terror, pantalles i matemàtiques a la gran ciutat

Oriol Puig Taulé · @oriolpuigtaule

Està arribant. Sentim els seus passos. L'ensumem. Li veiem les orelles. Ja és aquí. La por, aquest mecanisme de poder tan barat i eficient, s'ha instal·lat a les nostres vides com un element més del nostre paisatge urbà. Les pors clàssiques (al desconegut, a l'estranger, a l'altre) han mutat en pors molt més quotidianes, quasi domèstiques. Qui diu que el nostre veí d'escala no sigui un terrorista? Què fa aquell senyor que sempre veiem assegut al banc de la plaça, cada dia a la mateixa hora? Qui són aquells amics nous tan estranys del nostre fill adolescent? L'espai públic pot ser contenidor de vida i objecte dels atacs més furibunds i imprevisibles. L'atemptat a la Rambla de Barcelona del 17 d'agost de 2017 ens va noquejar a tots, literalment. I ara, què hem de fer?

La Sala Beckett presenta aquests dies dos espectacles al voltant de les nostres pors. El cicle es titula *Terrors de la ciutat. Escenaris de conflicte i de por*, i comissariat per Isaac González inclou lectures dramatitzades de textos encarregats expressament, un curs d'escriptura de terror impartit per Carlos Molinero o conferències de Gemma Pinyol, Fatiha el Mouali, Xavier Theros, Aina Tarabini o Marina Garcés.

El dramaturg Sergi Pompermayer estrena *Blues*, un text sobre la por, però també sobre la família i els seus secrets. L'Anna és la directora general de la policia, i ha d'encarar una situació de crisi, arran de l'amenaça d'un hipotètic atac terrorista, i conviure al mateix temps amb la seva filla adolescent. El terror té lloc a casa. També a la Beckett podrem veure *Ofici de tenebres*, el darrer text del dramaturg i periodista Joan Rusiñol. El text es defineix com un *thriller* moral, que té el seu inici quan un home surt de la presó, després d'haver estat condemnat per terrorisme. L'acció se situa a Brussel·les, el cor d'Europa per tantes coses, però podria passar a qualsevol lloc del nostre món, urbà i trist. La fe, la por i la família s'entrellacen en una trama detectivesca i un muntatge fosc i lúgubre. Com una església.

La Biennial de Pensament estén els seus tentacles fins al Tantarantana. El teatre del carrer de les Flors acull *Hàbitat* (doble penetració), un espectacle de títol contundent que va

«Qui diu que el nostre veí d'escala no sigui un terrorista? Què fa aquell senyor que sempre veiem assegut al banc de la plaça, cada dia a la mateixa hora? Qui són aquells amics nous tan estranys del nostre fill adolescent? L'espai públic pot ser contenidor de vida i objecte dels atacs més furibunds i imprevisibles.»

resultar el guanyador de la beca DespertaLab (atorgada per la Nau Ivanow i la Sala Atrium). Roger Torns dirigeix i relliga textos d'ell mateix i de Carla Linares, Mar Pawlowsky o Pablo Macho, en un muntatge que tanca els seus cinc intèrprets en una peixera de plàstic. Amb el mòbil en una mà i la tablet en una altra, els protagonistes d'*Hàbitat* van a la recerca de l'altre, de l'amor i d'ells mateixos. Però, i sobretot, van a la recerca de l'aprovació, de l'autoafirmació... En definitiva, del *like*. La por dels millenials és, no ens enganyem, molt terrenal. No ser acceptats, no ser populars, no agradar prou... El *like*. El *like* que no arriba. Aquell *like*. Sempre el *like*.

I arribem, finalment, a la Lleialtat Santsenca, on el matemàtic Marcus de Sautoy presenta *X&Y* (17 i 18 d'octubre a les 20.30 h), una obra de teatre escrita i interpretada per ell mateix. Si a *Hàbitat* hi ha una peixera, aquí trobem dos personatges tancats dins d'un cub, on dialoguen sobre el temps i l'univers, qüestionant-se també l'existència d'alguna cosa fora del seu món conegut. Com més preguntes es formulen més desconcertat queda l'espectador. Paradoxalment, com més ens apropem al coneixement absolut, més zones de penombra queden a la intempèrie. La recerca científica va unida al desig de jugar amb allò desconegut, i al perill que contenen els marges és on s'amaguen les descobertes més interessants. Ens fa por l'infinit? Ens fa por el coneixement? I si, després de tot, no hi ha res més? Mama, por.

teatre **POLIORAMA**

Maremar, feu-vos present a l'altar del meu paisatge. Maremar, que els antics déus avui són molt lluny de casa.

DAGOLL DAGOM · SHAKESPEARE · LLUÍS LLACH

MAREMAR

PARAULA · DANSA · CANÇÓ

teatrepoliorama.com

Transicions

► Vivim un canvi d'època. La transformació es produirà a escala global però les ciutats en seran el motor. Davant la visió apocalíptica del col·lapse, cal apostar per la substitució gradual de velles formes per altres de noves. Autors presents a la Biennal proposen guies per a una transició.

LA TRANSICIÓ POSTCAPITALISTA

1

Postcapitalismo. Hacia un nuevo futuro de Paul Mason
Paidós, 2016

«El capitalisme és un sistema complex i adaptatiu que ha topat amb els límits de la seva capacitat per adaptar-se», sosté Mason. El terreny pel qual transita el capitalisme ha canviat: és global, és fragmentari, està orientat a decisions a petita escala, al treball temporal i a la multiplicitat d'habilitats. Segons Mason, substituir el capitalisme ha deixat de ser un somni utòpic. De fet, podem trobar les formes bàsiques d'una economia postcapitalista dins del mateix sistema actual i explorant-les podríem expandir-les amb rapidesa.

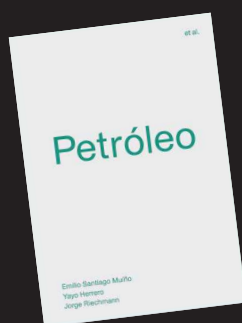
Inventar el futuro. Postcapitalismo y un mundo sin trabajo de Nick Srnicek i Alex Williams. Malpaso, 2017

El neoliberalisme ens portarà al col·lapse i l'esquerra ho veu, però segueix sense proposar cap alternativa vàlida a llarg termini. Srnicek i Williams —autors del cèlebre 'Manifiesto aceleracionista'— proposen una segona vida a l'esquerra: un sistema que no rebutgi els canvis del món digital, sinó que els accepti, i una economia en què la tecnologia ens alliberi del treball.

LA TRANSICIÓ ENERGÈTICA

2

Petróleo de Emilio Santiago Muño, Yayo Herrero i Jorge Riechmann.
Arcadia / Macba, 2018

Petróleo alerta que fa tres dècades que vivim per sobre de les nostres possibilitats biosfèriques. Estem més preparats per conviure amb l'amenaça del canvi climàtic que no pas amb l'amenaça d'esgotament de les reserves de petroli. Un exhauriment prematur dels hidrocarburs fòssils seria devastador per al nostre sistema de vida. Què passaria si tothom es comprés un cotxe elèctric? El nus gordià del nostre temps es pot reduir a aquesta paradoxa. Les energies renovables, que són les úniques capaces d'assegurar la viabilitat ecològica de la humanitat, no poden sostenir el model social actual, encara massa dependent del petroli.

LA TRANSICIÓ FEMINISTA

Entre actes. Entorn de la política, el feminisme i el pensament de Fina Birulés. Trabucaire, 2014

Segons Birulés, la proliferació de prefixos com ara *post-*, *des-*, *trans-*, *re-*, etc. sembla indicar l'expectativa d'una transició d'una societat heteropatriarcal a una altra veritablement igualitària, però també permet constatar que, malgrat les transformacions de la vida de les dones en l'àmbit legal i social, la llibertat femenina o l'anhelat canvi en el simbòlic dominant no s'han donat. L'aspiració és considerar totes les diferències i fugir de les formes heteropatriarcal normalitzadores en tant que exclouen o diuen quines vides són socialment i culturalment «inviabls».

3

LA TRANSICIÓ DEMOGRÀFICA

4

Yo tuve un sueño. El viaje de los niños centroamericanos a Estados Unidos de Juan Pablo Villalobos. Anagrama, 2018

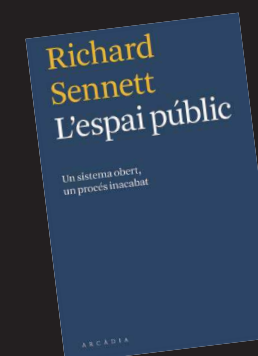
Villalobos ha recollit el testimoni de nens i joves que han travessat sense papers la frontera entre Mèxic i els Estats Units per reunir-se amb les seves famílies. Villalobos reelabora el seu relat oral amb la mateixa honestat de Svetlana Aleksíevitx i el transfigura sense adornar-lo amb l'estil lacònic i descarnat amb què ho hauria explicat Juan Rulfo. Els testimonis de Villalobos ens situen en aquell moment de la travessia en què ja no pots tornar enrere i no tens la certesa d'arribar a bon port. «Prefiero morirme en el camino». Un viatge de l'infern a l'infern.

LA TRANSICIÓ URBANÍSTICA

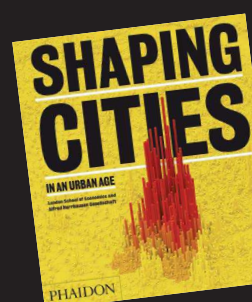
5

L'espai públic. Un sistema obert, un procés inacabat.
de Richard Sennett. Arcàdia, 2014

L'urbanisme del segle XX ha servit més com a instrument per crear fronteres que no pas l'indars. Fer que els edificis siguin més porosos serà un dels grans reptes de l'arquitectura del segle XXI. L'obertura no és el mateix que la manca de forma. En l'espai públic, l'obertura es pot definir en la insistència en els l'indars membrana més que no pas en les fronteres o els centres; en la resposta dels urbanistes a la diferència i a l'anomiat. El valor de la forma incompleta és un acte polític que els arquitectes haurien de dur a terme en l'espai públic. Els edificis que es deixen inacabats o que es programen de manera parcial, són estructures que poden ser sostenibles de debò al llarg del temps. L'espai públic és un procés.

Shaping Cities. In an urban age. Ricky Burdett and Philipp Rode. Phaidon

Reaccionant contra la Carta d'Atenes, aquell manifest per a la ciutat funcional concebut per un grup d'elit d'arquitectes i urbanistes als anys 30, Ricky Burdett adverteix els barris residencials hiperdensos de la Xina són una herència de la Carta de Le Corbusier i continuen sent desconnectats, anònims i buits de vida urbana. Una conseqüència ha estat l'erosió de l'àmbit públic. Fer ciutat no es pot reduir a urbanitzar. La creació de ciutats hauria d'abraçar un marc temporal més ampli, amb una obertura al passat i l'anticipació d'un futur incert.

Una mutació del llibre

Gerard E. Mur · @GerardMurSole

El 1978, en una conferència a la Universidad de Belgrano de Buenos Aires, Borges constata: «Se habla de la desaparición del libro; yo creo que es imposible». Un objecte imperible. L'historiador cultural Roger Chartier (Lió, 1945), explica a *Las revoluciones de la cultura escrita* (Gedisa) què ha implicat l'evolució de la humanitat per a la cultura escrita: la propietat intel·lectual dels textos (del precursor i ambiciós Rousseau al molt lliure Foucault), les pràctiques de lectura (del silenci ritualista que s'imposa a l'edat mitjana a la lectura pública moderna, pròpia del món anglosaxó) i la circulació i conservació de les obres, ramals de la cultura escrita que serveixen a Chartier per abordar les nocions de biblioteca i digitalització: veu plausible una Biblioteca d'Alexandria virtual, però abjura de la destrucció material que instiguen les pantalles.

Chartier assenyala els tres desafiaments que tenim al davant: el lingüístic (combatre l'hegemonia abassegadora de l'anglès), el repte que entrecreua abundància, ordre i navegació (la digitalització no pot fulminar la biblioteca física, que seria la pèrdua de context), i, en tercer lloc, el desafiament pedagògic: no podem encarregar l'alfabetització a la tecnologia, que ni la simplifica ni l'enriqueix. Tot es redueix, finalment, a una subjecció de la diversitat. A un equilibri.

Llegint *Las revoluciones de la cultura escrita*, Chartier ens pot semblar un àrbitre de part (de la part dels inadaptats), però l'autor, sense ser refractari als canvis que invoca el nou segle, només comet un acte d'arriscada impopularitat: fer valdre la tradició, és a dir, la sedimentació de coneixement. Ho fa en una enorme crònica de la cultura escrita, que és també un retrat nostre, usuaris transfigurats.

Roger Chartier conversa amb Carme Galve
Dimarts 16 d'octubre a les 18.30 h
Biblioteca Jaume Fuster

BLOCKCHAIN: tecnologia bitcoin que serveix per intercanviar valor (o sigui que algun dia pagarem el gintònic amb or). Diuen que també servirà per crear un model d'identitat digital sobirana, que ens permetrà custodiar en el nostre perfil digital les nostres dades personals.

CIÈNCIA CIUTADANA: pràctica científica que introdueix el ciutadà en els processos propis d'una investigació, el capacita per intervenir-hi. La ciència ciutadana tergiversa el do-it-yourself de la tecnologia i potencia el do-it-together a l'hora de generar un coneixement per a tothom i amb tothom.

CLASSE CREATIVA: concepte encunyat per Richard Florida, segons el qual les ciutats creatives atreuen persones amb talent i capacitat d'innovació.

COCREACIÓ: procés actiu, creatiu i social, basat en la col·laboració entre productors i usuaris, en què els primers fan creure als segons que totes les hores de més valen la pena pel bé comú.

CITY PROTOCOL: sistema de racionalització de la transformació de les ciutats basat en el diàleg i la recerca d'informació, recomanacions i estàndards compartibles per totes les comunitats urbanes del món.

DATA MINING O MINERIA DE DADES: identificació de patrons comprensibles que es troben ocults en les dades. Engloba tot un conjunt de tècniques encaminades a l'extracció de prou coneixement perquè pugui ser aplicat a un negoci per a obtenir un benefici.

DESMATERIALITZACIÓ DE L'ECONOMIA: adopció d'una estratègia competitiva basada en la informació i el coneixement, i no en l'ús de recursos materials. Les bases de dades es creen com xurros.

DRETS DIGITALS: drets humans que permeten a les persones accedir a continguts digitals, crear-los i publicar-los, així com fer servir dispositius electrònics i xarxes de comunicació. El dret d'accés a internet ha estat reconegut com un dret bàsic per diversos estats.

E-ESTÒNIA: lliçó d'Estònia a l'hora de fer servir les tecnologies perquè les persones interactuin amb l'Estat: poden votar, pagar multes i taxes, tenir negocis, tractar amb els bancs i gestionar l'escola a través d'internet. No, no han de patir per si se'ls arruga la T-10.

LAB: sufix que indica que un projecte és prou experimental per tenir el dret a fracassar.

FAB LAB: laboratoris de fabricació digital equipats amb tecnologia punta que permeten democratitzar l'accés a la producció i a la invenció. Un edifici fabril amb impressores 3D on s'hi fan hackatons*.

HACKATÓ O MARATÓ DE HACKERS: esdeveniment en el qual programadors informàtics i altres persones involucrades en el desenvolupament de programari col·laboren per fer un projecte en un temps limitat i amb una finalitat educativa.

SMARTIFICACIÓ: ús de les noves tecnologies per tal de fer encara més eficaç un projecte o idea. Al segle XXI, l'*smartificació* o la fas o te la fan.

SMARTMOB O MULTITUD INTEL·LIGENT: grup que, contràriament a les connotacions habituals associades a una multitud, es comporta de manera intel·ligent gràcies al seu vincle amb la xarxa. Aquesta permet als usuaris connectar-se entre si i que tothom aportí el seu coneixement.

LITTLE SCIENCE: ciència de proximitat. Recerca a petita escala feta per un equip reduït de científics amb recursos modestos.

SOFTWARE LLIURE: el moviment social del software lliure pretén que tots puguem executar, estudiar, canviar i redistribuir còpies d'una aplicació informàtica sense que ningú ens prohibeixi fer-ho. Ni que sigui dalt d'un cotxe.

Glossari elaborat per Clàudia Rius

Ciutat digital

Barcelona, ciutat creativament digital

Clàudia Rius · @ClaudiaRiusL

Fa temps que les noves tecnologies han traspassat el terreny personal i administratiu per a convertir-se en una dimensió social: tothom vol ser *smart*, des d'un treballador del món del transport fins a un empresari del sector de la salut. Les ciutats no s'allunyen d'aquesta tendència i intenten convertir-se en *smart cities*. Barcelona no n'és una excepció.

La capital de Catalunya acull grans esdeveniments tecnològics, i no només això, sinó que acumula reconeixements al voltant d'iniciatives digitals. Entre altres projectes, Europa ha premiat l'efectivitat de Guifi.net, la xarxa pública d'accés comunitari a internet, que és la més gran del món; i la ciutat acull el Mobile World Congress o el Barcelona City Congress, fires de gran importància per al sector digital mundial.

Però Barcelona no té una gran concentració d'indústria tecnològica. Per què desperta interès, si no lidera la producció? «Som una de les grans exponents mundials de creativitat digital», explica Mayo Fuster, directora de Dimmons i comissària de Ciutat Digital, «aquí sempre hi ha hagut molta tradició d'adopció de la tecnologia de forma creativa».

El concepte *Smart city* es pot entendre de forma tecnocèntrica, promoguda de dalt a baix; però també

de forma social, multidisciplinària i cocreada, de baix a dalt. Barcelona advoca per aquest segona aproximació. «L'*smart city* enfocada tecnocèntricament necessita només l'administració com a client», resumeix Fuster, «aleshores s'implementen mesures i la societat simplement les consumeix». Però la intenció de projectes com Barcelona Ciutat Digital és posar els ciutadans a la primera línia de l'ecosistema d'innovació, activant els veïns perquè tinguin veu i s'involucrin en la implementació de polítiques digitals. La intenció de tot plegat és crear una ciutat que s'allunyi del capitalisme tecnològic i s'apropi a uns estàndards digitals ètics i democràtics.

«La ciutat està per fer», apunta l'activista, «les noves tecnologies, els canvis demogràfics i les crisis mediambientals requeriran noves solucions i noves modalitats de relació». La Biennal debat sobre l'impacte de les tecnologies a les ciutats i la necessitat que aquestes preservin els drets digitals de la ciutadania. També toca temes com la construcció de la memòria col·lectiva a partir de processos digitals; la postveritat i la seva relació amb els algoritmes, o els models comunitaris per a la gestió d'internet. *Smart cities*, sí, però pensades des de i per a les persones.

Més informació a:
www.biennalciutatoberta.barcelona

Ievgueni Morozov

«Potser és l'hora de desprivatitzar Facebook i Google»

Bernat Puigtobella · @puigtobella

Ievgueni Morozov és la bèstia negra de Silicon Valley. Convidat a la Biennal Ciutat Oberta, aquest activista s'ha imposat una missió: alertar-nos de l'impacte pernicios que la tecnologia pot tenir en la salut de la democràcia.

Segons Morozov, les grans empreses TIC ens han volgut fer creure que el canvi de paradigma que estem vivint és eminentment tecnològic, però obvien que és també polític. L'Internet de les coses serà aviat una realitat que ens farà la vida més fàcil, però que també obligarà els ciutadans a aprendre unes noves normes de conducta. «Se'ns presenta la tecnologia com una via de generar innovació, però en realitat és una manera de generar nous hàbits en el ciutadà, que ha de ser reformat per adaptar-se a uns canvis. En lloc de regular les empreses i els polítics, el ciutadà s'ha de doblegar a unes noves normes que al capdavant podrien beneficiar només quatre grans empreses», afirmava Morozov l'any 2014 en la conferència d'obertura al cicle Ciutat Oberta al CCCB.

Al hype per les apps i la revolució digital, Morozov ha respost amb dos llibres (*The Net Delusion* i *To Save Everything Click Here*) que han tingut molt ressò i que són una crida a una certa desobediència civil. «Els ciutadans hem de resistir-nos al concepte de smart city, que en el fons promou una agenda ideològica orientada a maximitzar l'eficiència per damunt de valors com la

convivència o la llibertat dels individus. Un foraster que arriba a una ciutat no té per què integrar-se immediatament en un circuit de sensors que l'obliguin a geolocalitzar-se i identificar-se». Morozov ve a dir que una ciutat pot ser perfectament oberta i acollidora sense que això obligui el visitant a identificar-se a cada cantonada. Aquesta concepció implicaria perdre alguns valors que han definit les ciutats des de sempre, com ara la llibertat i un cert desordre que val la pena preservar.

El que es troba en crisi és el mateix concepte de participació, en risc de ser pervertit per un imperatiu tecnològic, que obliga ciutadans i sensors a sincronitzar-se. La democràcia implica per si mateixa una participació. Mitjançant el dret de vot fem saber a la comunitat el que volem. En el cas de les noves tecnologies, el ciutadà revela qui és en el mateix acte de participar. Contínuament aporta dades sobre els seus hàbits i comportaments que eventualment podran ser costumitzats per convertir-lo en un consumidor o, en el pitjor dels casos, en un ciutadà suspecte davant la policia o una companyia d'assegurances. La participació, doncs, és una arma de doble tall. El nostre vot és secret, però a les xarxes socials esplaiem la nostra intimitat sense cap garantia de privacitat. Morozov, nascut a Bielorússia i per tant sensible als totalitarismes, alerta que podríem passar imperceptiblement

«Els ciutadans hem de resistir-nos al concepte de smart city, que en el fons promou una agenda ideològica orientada a maximitzar l'eficiència per damunt de valors com la convivència o la llibertat dels individus. Un foraster que arriba a una ciutat no té per què integrar-se immediatament en un circuit de sensors que l'obliguin a geolocalitzar-se i identificar-se.»

de l'estat totalitari a l'smart city, un espai urbà cosit de sensors hipervigilants. Morozov apunta que per trobar el primer cas d'ús de bases de dades per controlar la població ens hauríem de remuntar a finals dels anys 60. Aleshores ja es van fer experiments que havien de detectar en quins llocs es podrien produir disturbis. «Ara, però, gràcies a la proliferació de sensors, la policia aviat podrà predir i fins i tot avortar les protestes just en el moment en què són convocades». Al final, la desobediència civil serà impracticable, conclou Morozov, que explica que el govern ucraïnès ha intentat intimidar els dissidents amb SMS als mòbils. Un ciutadà amb un historial transgressor no podrà sobreviure en segons quins entorns urbans.

La cartografia digital permet detectar també allò que no volem veure. Morozov exposa un exemple esferidor. A San Francisco, les elits de Silicon Valley s'han plantejat fins i tot una app perversa, que permetria circular pels carrers de la ciutat sense haver-se de trobar en cap moment un *homeless*. Amb l'ajuda d'una google glass, connectada a una xarxa de sensors, podríem estalviar-nos la desagradable topada amb algú que ens estengués la mà per demanar caritat.

Morozov denuncia així una tecnologia orientada a la supressió de conflictes, que no deixa espai a la manifestació del desordre o la dissidència. Els serveis secrets americans segueixen els facebooks dels adolescents de l'Àrab Saudita amb l'esperança de detectar, mitjançant la gestió de grans quantitats de dades, quins joves tenen el perfil més perillós i així neutralitzar els futurs terroristes a temps.

SMART CITIES

L'smart city s'ha plantejat com un marc inevitable, denuncia Morozov, que no demana pas tornar a l'edat analògica sinó canviar la lògica amb què ens estem rendint a les grans empreses TIC. Ara mateix l'agenda de les smart cities no fomenta l'obertura sinó el profit de grans empreses com Microsoft o Cisco, que sobre infraestructures TIC pagades amb diner públic instal·len els seus programes i capten dades que s'escapen al control dels ciutadans. En lloc de sucumbir a la lògica del benefici i l'eficiència, els governs de les ciutats haurien de posar aquestes infraestructures al servei dels ciutadans. Morozov ha arribat a plantejar la necessitat de nacionalitzar Facebook

o Google, empreses que han venut grans quantitats d'informació als serveis secrets americans, tal com ha denunciat Edward Snowden. Google o Facebook han emmagatzemat grans quantitats d'informació que ens pertanyen a tots, i no seria un disbarat desprivatitzar-les, com es va fer en el seu moment amb l'aigua o la llum.

Morozov lamenta que, de resultes de tot això, la nostra imaginació política es va fent més estreta, en lloc d'obrir-se. El ciutadà s'ha de sentir responsable del que fa i viure d'acord amb uns valors compartits.

Morozov posa l'exemple de la ciutat de Vancouver, una de les urbs amb més gossos per càpita on pràcticament no veus cap cagada pel carrer, perquè els ciutadans tenen el decòrum i la disciplina de recollir els excrements dels seus animals. «L'aproximació de Silicon Valley a aquest miracle seria col·locar sensors i crear una app que et donés incentius, punts i premis cada vegada que recollissis la caca del teu gos, i penalitzacions en cas de negligència. Per què? Doncs perquè a Silicon Valley les solucions consisteixen en vendre't tecnologia», deia Morozov fent una mica de caricatura. «Això suposa introduir incentius de mercat en àrees en què la gent es movia per convicció i civisme. DarrerE d'aquest afany de deixar-se regular per la tecnologia, hi ha també la premissa que la nostra convivència es podria autoregular gràcies a la sincronia tecnològica, amb la mateixa «eficàcia» amb què fins fa poc s'autoregulaven els mercats. Ja hem vist, però, on ens ha portat aquesta falsa il·lusió.»

El risc no s'evita només amb prediccions fonamentades únicament en dades. La vida urbana ha de tenir marge per al desordre i la imaginació. L'smart city no es pot erigir sobre un imperatiu tecnològic, sinó d'acord amb un projecte que hem de crear entre tots, pensant en el bé comú i no en el benefici de les grans empreses de Silicon Valley.

En definitiva, com a ciutadans, no podem rendir-nos a la lògica amb què ens fan ballar els algoritmes d'un software predictiu. És urgent un canvi de mentalitat per tal d'introduir la dimensió política en totes aquestes transformacions que ens són presentades com a tecnològiques però que en realitat són polítiques i s'han d'integrar en l'acció ciutadana.

■ **Més enllà del capitalisme de vigilància: recuperant la sobirania digital.** 16 i 17 d'octubre de 10 h a 18 h CCCB Sala Mirador

© Ester Roig

Simona Levi

«El mal triomfa, però el bé avança»

Joan Burdeus · @joanburdeus

Simona Levi és coneguda per ser una de les veus més importants a favor de la cultura lliure gràcies a la seva feina com a impulsora d'Xnet, una entitat sense ànim de lucre que ofereix als ciutadans informació i assessorament jurídic sobre matèries relacionades amb la propietat intel·lectual. Ens rep al seu estudi per explicar-nos què és la tecnopolítica i per què hauríem de conèixer i lluitar molt més pels nostres drets digitals.

Per què ens hauríem de preocupar pels nostres drets digitals? Els drets digitals són els mateixos drets de sempre aplicats a l'espai digital. De la mateixa manera que tenim —o hauríem de tenir— llibertat d'expressió a l'espai físic, no hi ha cap raó per no tenir-la a l'espai digital. Però hem vist que hi ha una voluntat clara per part dels poders fàctics, sobretot econòmics, que intenten crear un espai d'excepció on es limitin les llibertats que s'han conquerit a l'espai físic. Perquè tothom entengui que s'ha de lluitar encara més pels nostres drets a l'espai digital, fins i tot d'una manera diferent del físic, hem adoptat aquesta denominació de drets digitals.

© Ester Roig

Aquests drets tenen a veure amb la idea de neutralitat de la xarxa? Internet és un espai mental molt diferent de la resta, que permet un canvi radical en la idea democràcia, la possibilitat d'un espai on la riquesa i l'autoritat no discriminin, sinó que el missatge de tothom tingui la mateixa potència que qualsevol altre. La neutralitat de la xarxa és, justament, aquesta idea d'una arquitectura que no jutja qui és més important. I la neutralitat pot millorar o, pot empitjorar fins al punt de transformar internet en una televisió. No volem cap regal, volem que internet sigui un servei públic i que sigui un dret, com el dret de tenir aigua i llum, pels quals encara estem lluitant i haurem de seguir fent-ho.

Tu vas estar molt vinculada al 15M, on la tecnopolítica va ser molt important per organitzar el moviment. Per què la indignació s'ha esbravat? El que es va veure el 15M és que internet podia substituir les maneres de fer activisme anquilosades per unes de noves i millors. Precisament, el que va passar després és que el moviment va ser fagocitat per les estructures antigues i es va formar un partit tradicional com és Podemos. Però les noves idees continuen de forma rizomàtica i les coses són molt diferents. D'altra banda, efectivament, és molt cansat resistir-se a la cooptació i l'atac constant de les formes tradicionals que intenten digerir les noves. Malgrat tot, nosaltres sempre diem que el mal triomfa, però el bé avança.

«La neutralitat de la xarxa és, justament, aquesta idea d'una arquitectura que no jutja qui és més important. I la neutralitat pot millorar o pot empitjorar fins al punt de transformar internet en una televisió. No volem cap regal, volem que internet sigui un servei públic i que sigui un dret, com el dret de tenir aigua i llum, pels quals encara estem lluitant i haurem de seguir fent-ho.»

Les limitacions a la llibertat d'expressió en ple segle XXI

Dissabte 20 d'octubre de 19 h a 20.15 h
Plaça de la Virreina

Remedios Zafra

«L'entusiasme no ens farà lliures»

Joan Burdeus · @joanburdeus

Si comparem les cerques a Google entre «feina ben pagada» i «feina que faci sentir realitzat» durant les darreres dècades, veurem una tendència molt clara: les primeres no paren de davallar, mentre que les segones —i conceptes afins— no paren de créixer, fins al punt que l'interès per l'aspecte econòmic del treball, clarament hegemònic durant els 90, es veu avui infinitament desbordat pel desig d'una «carrera que valgui la pena». Només ens cal pensar en la crisi econòmica i el retorn de les desigualtats rampants que han castigat la nostra societat aquests mateixos anys, per començar a buscar relacions de causalitat. I si això de la vocació fos una estafa?

D'aquesta paradoxa ens parla Remedios Zafra a *El entusiasmo, precariedad y trabajo creativo en la era digital*, Premi Anagrama 2017. L'al·legat de Zafra, una de les ponents convidades a la Biennal Ciutat Oberta, es proposa desemmascarar la lògica opressiva que s'ha instal·lat en les feines creatives coincidint amb l'auge de la digitalització i la precarietat. Segons l'escriptora sevillana, l'última i la més enginyosa de les disfresses d'aquest sistema d'explotació és l'entusiasme, aquella força emocional que, manllevant els verbs de Roland Barthes, punxa i arrossega els individus cap a la vida precària. Amb un somriure ben gran, això sí.

Passegeu per qualsevol museu de Barcelona. Hi trobareu joves que vigilen les sales, faciliten informació i ofereixen visites guiades. Tenen dues coses en comú: no van estudiar per fer allò i estan sobrequalificats. Punxats i arrossegats per la vocació que denuncia Zafra, algun dia van creure, o els van fer creure, que seguir el dictat del cor i no el de la cartera era l'únic que feia sentit. I es van apuntar a una carrera d'humanitats. Anys més tard, folrats amb graus, postgraus i màsters, encara no han perdut l'esperança: malvivint de la cultura, molts d'ells encara dediquen bona part del seu temps a escriure, actuar, dibuixar... de franc. Què els permet seguir produint aquesta cultura de la qual ens beneficiem a canvi de res? L'entusiasme.

L'objectiu de Zafra és deconstruir aquest entusiasme. Mostrar que el que sembla espontani i necessari té unes arrels culturals i polítiques i que, per tant, podria ser d'una altra manera. L'autora intenta exposar la feina de blanquejament que la cultura occidental ha exercit sobre la imatge de l'artista o el pensador, que són figures per a les quals no només s'espera que siguin uns morts de gana, sinó que siguin feliços amb aquesta condició. Envoltar les feines creatives contemporànies d'aquesta aura romàntica és la maniobra d'enginyeria cultural més perversa i eficaç que el neoliberalisme podria haver imaginat. En paraules de Zafra, «Si el poder d'Occident tingués una veu, l'eco d'aquesta hauria travessat el passat dient "no és bo que els pobres creïn". Perquè crear implica la capacitat de fer preguntes.

El Entusiasmo reflexiona sobre aquest problema a través del personatge de la Sibila, una jove permanentment connectada, amb aspiracions creatives i pocs recursos. Entusiasta i treballadora. La història de la Sibila és la de la classe digital i precària i, recurrent el seu auge i caiguda, Zafra criticarà les vergonyes d'una realitat que sembla que l'autora ha viscut en primera persona. Professora de la Universidad de Sevilla, les paraules de la filòsofa deixen sortir el menyspreu per l'actual estat de l'acadèmia, una mala bava que qualsevol que hagi parlat amb professors de la vella escola coneixerà.

«El sistema cultural es val de moltes persones entusiastes, competint entre elles i desarticulades políticament», diu Zafra. I en aquesta crítica s'apunta l'oportunitat per sortir de la gàbia, tan fàcil de veure i tan difícil d'obrir. I és que, de la mateixa manera que s'ha construït un consens cultural sobre quines feines s'han de pagar i quines no, que un cafè mereix l'euro que costa i la crònica d'un festival teatral només val un clic, el consens es pot trencar. Zafra està convençuda que tot passa per noves formes d'organització col·lectiva que trobin sortides a la precarietat. Arribarà el dia que la classe precària mobilitzi un entusiasme semblant al que exhibeix per crear gratis amb la finalitat de fer política?

Cicle Art, filosofia i ciutat
Dimecres 17 d'octubre a les 18.30 h
La Escocesa

STANLEY

EXPOSICIÓ AL CCCB

KUBRICK

24/10/2018-

-31/03/2019

Una exposició de Deutsches Filmmuseum, Frankfurt am Main, Christiane Kubrick, Jan Harlan i The Stanley Kubrick Archive de la University of the Arts London, amb el suport de Warner Bros Entertainment Inc, Sony-Columbia Pictures Inc, Metro Goldwyn Mayer Studios Inc, Universal Studios Inc i SK Film Archives LLC

deutsches
filmmuseum

ual: university
of the arts
london

CCCB Centre de Cultura
Contemporània
de Barcelona

LA VANGUARDIA

ARQUITECTES DE CAPÇALERA: col·lectiu format per joves estudiants d'arquitectura que ajuden persones grans o desvalgudes a millorar les condicions dels habitatges on viuen amb intervencions modestes, fent-hi obres menors, però significatives.

ASSETJAMENT IMMOBILIARI: pressió a què certs propietaris sotmeten els llogaters perquè marxin de l'immoble. Qualsevol tècnica val: amenaces, deixar de mantenir la finca o de realitzar-hi intervencions, fins a fer-la inhabitable. Una de les causes dels desnonaments invisibles

CASA SENSE GÈNERE: concepte proposat des de l'arquitectura feminista d'avantguarda que posa en evidència l'enganyosa racionalitat de les tipologies modernes. Reivindica un habitatge que fomenti l'equitat i l'adaptabilitat de la casa a les transformacions de la família en el temps.

CIUTAT OBERTA: en la concepció original de Habermas, Arendt i Sennett, ciutat que es transforma sense fi. El grau d'obertura d'una ciutat no hauria de ser l'escala de la intervenció, sinó la seva capacitat d'evolucionar en el temps, de generar situacions no previstes i de crear interaccions noves més enllà de l'arquitecte o l'urbanista que la va concebre.

COOPERATIVES D'HABITATGE EN CESSIÓ D'ÚS: vegeu l'article «Ni llogaters ni propietaris», de Cristina Capdevila.

DESERTITZACIÓ: abandonament dels centres urbans o dels barris històrics de capitals europees per part dels que hi havien residit tradicionalment.

DIFERENCIAL DE RENDA DE SÒL URBÀ: diferència entre la rendibilitat del sòl destinat a activitats turístiques i a satisfer les demandes del visitant i la rendibilitat del sòl que es dedica a la població resident, en què la primera és molt més alta que la segona.

DESNONAMENTS INVISIBLES: expulsió dels veïns d'una zona per una onada de finalització de contractes de lloguer i preus abusius.

DRET A LA CIUTAT: terme encunyat per Henri Lefebvre a finals dels anys seixanta. Els ciutadans vivim assetjats per múltiples violències, siguin estructurals o simbòliques. En resposta a aquests factors desestabilitzadors, el dret a la ciutat és un dret de drets que recull els mínims imprescindibles per als que hi resideixen.

DRET DE TANTEIG: preferència que té el llogater o arrendatari de comprar un bé mobiliari o immobiliari abans que el propietari l'ofereixi a tercers. No s'aplica en casos de propietat vertical.

ECONOMIA DEL VISITANT: adaptació de l'activitat comercial i urbana al servei del turisme, que té efectes com la substitució del teixit comercial o la massificació de l'espai urbà i l'impeidiment de reproduir la vida quotidiana als barris. Els cupcakes, els mercats gourmet i la *boutiquització* també són una conseqüència d'aquesta economia centrada en el turisme.

«EFECTE CAIXA»: situació en què els habitatges es buiden o canvien d'ús com a conseqüència de l'impacte del turisme en un barri.

EMERGÈNCIA HABITACULAR: situació de crisi en què els residents d'una ciutat no troben habitatge en condicions que puguin pagar.

FONS VOLTORS: fons d'inversors interessats a extreure benefici econòmic a través de l'especulació immobiliària.

GENTRIFICACIÓ: procés de substitució de la població d'una zona, originàriament de classe treballadora o d'ingressos baixos, per població amb un poder adquisitiu més alt.

GENTRIFICACIÓ VERDA: la resultant de la creació d'espais verds.

GOLDEN VISA: visat de residència que s'atorga a l'Estat espanyol a l'inversor estranger que destina més de mig milió d'euros en la compra d'un habitatge.

HABITATGE SOCIAL: sistema que gaudeix del suport públic per garantir el dret a l'habitatge a través d'un lloguer assequible per als grups socials més desfavorits.

INFRAHABITATGES: habitatges que no reuneixen les condicions mínimes d'obligat compliment segons el Decret 141/2012, la venda dels quals es pot prohibir per evitar l'especulació dels inversors.

LLEI D'ARRENDAMENTS URBANS (LAU): normativa que regula el règim jurídic dels arrendaments urbans, recentment reformada per regular els processos d'arrendament i les modificacions del règim dels contractes de lloguer. Els contractes de tres anys han provocat una onada de desnonaments invisibles*.

MONOCULTIU: obtenció de la riquesa d'un territori a partir d'un sol tipus d'activitat econòmica.

MUSEÏTZACIÓ: transformació de l'espai del dia a dia i de la vida en comunitat en un espai aliè a la quotidianitat, en què tot és objecte d'espectacle i consum. Sinònim de tematització.

NIMBY (*NOT IN MY BACKYARD*): actitud de rebuig davant la instal·lació d'una infraestructura o servei que devalua la propietat o empitjora la qualitat de vida en un barri, poble o ciutat.

PARC D'HABITATGE PÚBLIC: pisos de lloguer en propietat d'un ajuntament (1-2% a Barcelona).

PLUSVÀLUA URBANÍSTICA: increment de valor d'habitatges i comerços com a conseqüència de millores urbanístiques fetes al barri amb diner públic que permet als propietaris augmentar el preu de lloguer.

POBLACIÓ FLOTANT: persones que no romanen ni s'estableixen en una ciutat i que, per tant, no s'integren a l'estructura social o comunitària. Eufemisme per referir-se als turistes, congressistes i passavolants.

PROPIETAT VERTICAL: edifici amb diversos locals o habitatges destinats a lloguer que pertanyen a un únic propietari.

RESILIÈNCIA URBANA: capacitat de les ciutats per fer front a desastres naturals, atemptats terroristes, col·lapse dels serveis públics o accidents de gran impacte per reconduir el curs normal de la vida ciutadana.

SALT DE RENDA: diferència entre la renda urbana existent i la renda urbana potencial. Dada clau per calcular el risc de gentrificació.

SINDICAT DE LLOGATERS: agrupació veïnal que defensa el dret a l'habitatge i a un lloguer assequible i estable.

SOCIMI: societats cotitzades anònimes d'inversió en el mercat immobiliari que gaudeixen d'exempcions fiscals en les transaccions amb el consegüent augment de la rendibilitat.

SUPERILLA: projecte de mobilitat sostenible que consisteix en unitats urbanes constituïdes per la suma de diverses illes de cases en què es pacifiquen els carrers, es limita el trànsit motoritzat i es dona prioritat a la mobilitat sostenible i a l'espai compartit, verd i segur. A mitjà o llarg termini pot comportar també gentrificació.

TAXA D'AUTOCONTENCIÓ RESIDENCIAL: percentatge de població que canvia d'habitatge sense marxar de la ciutat.

VIOLÈNCIA INDIVIDUALITZADORA: dissolució dels vincles socials de veïnatge i desaparició de les activitats locals, com la xarxa de cures, que contribueixen al desenvolupament familiar de les tasques reproductives, desertitzant els barris per donar pas exclusivament a activitats productives econòmicament.

Glossari elaborat per Júlia Vernet i Bernat Puigtobella

Ciutat habitable

Bernat Puigtobella · @puigtobella

En el seu darrer llibre, *Construir i habitar*, que publicaran Anagrama i Arcàdia l'any vinent, Richard Sennett fa una distinció operativa entre la ciutat física (*ville*) i la ciutat viscuda (*cité*). La urbanització no genera necessàriament ciutat. Construir no garanteix aquell teixit que relliga en l'espai públic els ciutadans. Ara més que mai, és necessari un diàleg entre els arquitectes i urbanistes que projecten i transformen la ciutat i aquells ciutadans que l'habiten. Carles Muro, comissari de *Ciutat Habitable*, conversarà amb Sennett [Recinte Modernista de Sant Pau, 19 d'octubre, 19.45 h] sobre la tensió entre aquestes dues ciutats, més pertinent que mai ara que Barcelona centrifuga els seus habitants cap a la perifèria, una deserció que ens allunya del celebrat model de ciutat mixta i compacta que tant havíem celebrat. Com diu David Bravo, «per lliurar-se de la grisa herència del franquisme, Barcelona va fer de l'espai públic el recipient d'una jove democràcia. L'espai domèstic, però, va quedar en mans del mercat». Avui la gentrificació a Barcelona posa en evidència l'abisme existent entre la cotització de la ciutat i la prosperitat dels seus habitants. Som davant d'una emergència habitacular que atempta contra el dret a la ciutat. Com diu Marc Augé, a *El porvenir de los terrícolas* (Gedisa), «ja no aspirem a tenir un futur perquè és més aviat el futur que ens aspira a nosaltres».

Ara que el model Barcelona s'ha demostrat exhaurit i superat per les inèrcies de la globalització, «és un bon moment per posar sobre la taula propostes de futur per a una ciutat on la composició demogràfica ha canviat i on la desigualtat s'ha d'abordar també amb polítiques urbanes», recalca Muro, que ha convocat a un debat obert Francesc Muñoz, Maria Rubert de Ventós, Maria Sisternas i Itziar González, arquitectes, urbanistes i geògrafs que intervindran just abans de Sennett.

Un dels conceptes més prometedors d'aquesta biennal serà sense dubte el de l'arquitecte coral, encunyat per Carlo Ratti, director del *Senseable City Laboratory* al MIT, que fa una proposta de refundació participativa i col·lectiva de les ciutats a partir d'aplicacions i de l'Internet de les coses, eines que tindran un paper decisiu en àmbits com l'energia o la mobilitat. Per altra banda, Ricky Burdett, director del projecte *Urban Age*, ens parlarà de la noció d'*urbanisme flexible*, un nou model que aspira a fer les ciutats més habitables seguint processos oberts, iteratius i incomplets. [Els podeu sentir tots dos a l'ETSAB, 18 d'octubre, a les 11 h].

Ciutat Oberta és una oportunitat que té Barcelona per mirar-se al mirall i no enganyar-se. També per obrir els ulls a altres realitats urbanes, que podrem conèixer a través de les converses entre arquitectes i creadors de Lisboa, Medellín, Dacca i Madrid. Uns i altres encarnaran un diàleg entre la ciutat física i la ciutat viscuda al Fossat del Mercat de Sant Antoni.

Més informació a:
www.biennalciutatoberta.barcelona

ÀNGELS A AMERICA

S'ACOSTA EL MIL·LENNI / PERESTROIKA

de **TONY KUSHNER** direcció **DAVID SELVAS**

amb **LA KOMPANYIA LLIURE**

El cupcake i altres barricides

Bernat Puigtobella · @puigtobella

Els experts en gentrificació ho han avisat: tan bon punt arriba el primer cupcake a un barri, es desapareixen els preus del lloguer. Ho expliquen molt bé Daniel Sorando i Álvaro Ardura a *First we take Manhattan. La destrucción creativa de las ciudades* (Catarata): La gentrificació es produeix en quatre fases: abandonament, estigmatització, regeneració i mercantilització. El cupcake pot arribar en qualsevol moment entre la regeneració i la mercantilització, però la seva aparició és un símptoma que el barri cotitza.

Una alta cotització, però, no es tradueix necessàriament en prosperitat. La cotització es mesura per l'índex de preus. La prosperitat, en canvi, es mesura en funció del benestar dels ciutadans i la qualitat d'un espai públic compartit. Els darrers anys, la cotització immobiliària ha despuntat més que la capacitat adquisitiva dels barcelonins per fer front al lloguer o a la compra d'habitatge. Barcelona ha entrat en una lliga mundial de ciutats que l'ha convertit en un camp adobat per a grans inversors, però els seus habitants han assistit a aquesta gentrificació amb els sous congelats.

L'Ajuntament disposa de poc marge legal per contrarestar aquesta onada, més enllà de la mediació que pot exercir en certs conflictes des de la xarxa d'oficines d'habitatge o la Unitat Contra l'Exclusió Residencial (UCER). Els municipis no tenen competències per reformar la Llei d'arrendaments urbans (LAU), que ha permès que els contractes de lloguer s'escurcin de cinc a tres anys. Tampoc té capacitat per derogar les lleis que permeten a estrangers obtenir la Golden Visa amb una compra immobiliària superior al mig milió d'euros o que afavoreixen amb exempcions fiscals les societats anònimes d'inversió en el mercat immobiliari (SOCIMI).

L'Ajuntament té algunes eines per pal·liar efectes barricides de la gentrificació. El desplegament del Pla especial urbanístic d'allotjaments turístics (PEUAT) ha de servir per regular les plataformes digitals de lloguer

turístic, que disputen recursos i habitatges a la resta de ciutadans fins a generar el desplaçament de la població resident. Com explica l'arquitecte David Bravo a la revista *Barcelona Metròpolis* [BM 107, 2018], «a partir d'ara la modificació de l'Ordenança reguladora dels procediments d'intervenció municipal en les obres (ORPIMO), obligarà els promotors de la rehabilitació d'edificis a garantir la permanència dels seus ocupants».

«L'Administració pública ha d'evitar el buidatge d'edificis», diu l'advocat Pablo Feu. «El nostre ordenament permet oposar-s'hi prohibint la venda dels edificis en pitjor estat de conservació pel procediment de declarar-los com a infrahabitatges si no garanteixen les condicions mínimes d'habitabilitat. [...] Un cop declarada la condició d'infrahabitatge d'un immoble, en els casos més greus de manca de conservació cal prohibir-ne la venda, el lloguer o la cessió, mesura prevista expressament per l'article 44 de la Llei del dret a l'habitatge. Així, mitjançant l'aplicació d'una norma, les administracions públiques poden evitar la primera causa de la gentrificació: la compra d'un bé immoble a un preu baix» [BM, 107, 2018].

Altres reformes estan de camí, com l'índex de referència dels preus del lloguer que confecciona el nou Observatori Metropolità de l'Habitatge (O-HB) o una sèrie de modificacions parcials del Pla general metropolità (MPGM) que volen democratitzar les regles de joc de l'urbanisme, afavorir les bones pràctiques i evitar la impunitat dels especuladors.

Hi ha, però, factors gentrificadors autoinduïts, que es desapareixen tan bon punt es fan millores urbanístiques en un barri. La regeneració de la Model a l'Esquerra de l'Eixample, o la remodelació del Mercat de Sant Antoni poden provocar un augment del preu dels habitatges de l'entorn. També els jardins de la Rambla de Sants o les superilles. La investigadora Isabelle Anguelovski, que ha encunyat el terme *gentrificació verda*, ha alertat que «la sostenibilitat s'ha despolititzat. Hi ha una consideració de la planificació verda com a tecnocràtica, postpolítica, apolítica, *top-down*. Es crea un parc o una *high line*

«Per fer ciutat s'ha de comptar amb el múscul del teixit associatiu i productiu de gra menut»

i es dona per descomptat que tothom en traurà benefici. No hi ha una anàlisi crítica de la situació per esbrinar quins actors se'n beneficiaran realment. El fet que inversors poderosos s'hagin apropiat de l'agenda ecològica no forma part del debat polític» [BM, 102, 2017].

«Ens trobem en un moment clau per a la identitat de les nostres ciutats: estan en joc la seva autenticitat i la seva capacitat de regenerar-se evitant l'homologació urbana i social», diu Gaia Redaelli [BM, 107, 2018], que el dimarts 16 d'octubre a les 19.45 participa en el debat «Sense barris no hi ha Barcelona» al Fossat del Mercat de Sant Antoni. Hi participaran també. Maria Sisternas, Oriol Nel-lo i Carme Trilla, presidenta de la Fundació Habitat3, que alerta que «la bretxa que es va obrir entre preus de l'habitatge i salaris de les famílies durant el creixement de la bombolla no s'ha tancat durant la crisi» [BM, 102, 2017]. El preu de l'habitatge pot ser un nou factor d'exclusió social. La Comissió Europea defineix com a situació de risc d'exclusió social la de les famílies que destinen més del 40% dels ingressos a pagar l'habitatge i els subministraments.

«Cal trobar fórmules d'accés a l'habitatge no exclusivament governamentals però tampoc merament especulatives», recalca Bravo. «L'Administració ha de deixar enrere el paternalisme que l'ha portat a creure que, per si sola, ho pot resoldre tot. Per fer ciutat s'ha de comptar amb el múscul del teixit associatiu i productiu de gra menut». Estan sorgint noves iniciatives de caire cooperativista. L'Ajuntament prioritza les cessions temporals de sòl públic a fórmules de propietat compartida que demostrin una funció social i una gestió democràtica. Un model plausible seria la cooperativa d'habitatge en cessió d'ús, a la qual dediquem un espai en aquest número (vegeu l'article «Ni llogaters ni propietaris»).

Innovar, doncs, és la solució? El geògraf Oriol Nel-lo, amb una llarga trajectòria de gestió pública, ens alerta que les noves tecnologies per si soles no poden resoldre xacres com la desigualtat o la gentrificació. «La innovació tecnològica i de gestió no és la bala de plata que

resoldrà els nostres problemes. Per posar-la al servei de la col·lectivitat caldrà no menys, sinó més i millor govern de les transformacions urbanes; no menys, sinó més innovació política», diu Nel-lo [BM, 102, 2017]. L'arquitecta Maria Sisternas considera que en «les qüestions urbanes tendim a ser extremadament conservadors i acabem generant consensos només quan ens mobilitzem pel "no". Cal construir una intel·ligència col·lectiva a la ciutat que proposi, que animi i hi apliqui una visió de futur» [BM, 98, 2015].

La innovació urbanística passa per noves formes de relació, que democratitzin les decisions. En aquest sentit, la remodelació de la Rambla és una oportunitat per fer, a petita escala, un exercici que convidi la ciutadania a creure que té molt a dir i alguna cosa a fer per millorar el seu entorn d'una manera no defensiva. «Jo sempre parlo de la teràpia administrativa; l'Administració necessita teràpia. I necessita posar-se a la pell dels altres agents i no acumular tant poder de decisió. Perquè gestionar ciutat no és el mateix que fer ciutat. Hi ha una gran diferència», diu Itziar González, arquitecta i membre de l'equip Km_zero que treballa per la generació de les Rambles [BM, 106, 2018].

El col·lectiu Km_zero ens proposa un mètode horitzontal, que tingui en compte tant l'opinió de les parts implicades (veïns, entitats, empresaris, etc.) com l'observació dels tècnics. És impossible refundar la Rambla sense la cooperació de tots els sectors, però tampoc sense uns valors irrenunciables: la transparència, la finor i la proximitat de l'Administració, i sobretot la urbanitat en el sentit més primigeni de la paraula, que en aquest cas vol dir protecció de l'arbrat, foment del moviment per damunt de la mobilitat, recuperació de la condició marítima i dels nodes (o txakres) que componen el passeig i integració dels barcelonins en el seu ric teixit cultural, sense oblidar els turistes que hi han portat la llum d'altres sols i que una tarda d'agost hi van morir atropellats.

Barcelona, ciutat oberta: DeBat a Bat
Divendres 19 d'octubre a les 18 h a 19.30 h
Recinte Modernista Sant Pau

LaBeckett

Del 2 d'octubre al 2 de desembre de 2018

CICLE

TERRORS DE LA CIUTAT ESCENARIS DE CONFLICTE I POR

OFICI DE TENEBRES

de Joan Rusiñol

Direcció: Joan Anguera

Una producció de la Sala Beckett

del 03/10 al 04/11/2018

AMNÈ(I)S(T)IA

de Chokri Ben Chikha

Coreografia: Laura Neyskens

Una coproducció de l'Institut del Teatre i Action Zoo Humain

del 06 a l'11/11/2018

BLUES

de Sergi Pompermayer

Direcció: Norbert Martínez

Una coproducció de la Sala Beckett i La Brutal

del 03/10 al 04/11/2018

LA BENVINGUDA

de Marc Guevara

Direcció: Mònica Bofill

Una producció d'Obskené amb el suport de la Sala Beckett

del 15/11 al 02/12/2018

I, a més, lectures, conferències i altres activitats. Consulta-les a: www.salabeckett.cat

Amb el suport de:

Amb el patrocini de:

Organitza:

Sala Beckett
Obrador Internacional de Dramatúrgia

NI LLOGATERS NI PROPIETARIS

Cristina Capdevila · @CristinaCapde

Volem un país de propietaris, no de proletaris». El primer ministre d'Habitatge de l'Estat, José Luis Arrese, pronunciava aquest famosa frase en ple règim franquista. Aquella divisa fomentava la idea que la propietat dona més estabilitat que el lloguer. Els desnonaments massius dels darrers anys han desmentit aquesta falsa premissa.

La gentrificació ha disparat el preu de l'habitatge i ha creat una crisi habitacional. Des de LaCol defensen el model cooperatiu d'habitatge en cessió d'ús. Concebre l'habitatge com un bé d'ús suposa un cost d'accés inferior que la compra en el mercat lliure i aporta més estabilitat que el lloguer. Els socis de la cooperativa paguen una entrada i un lloguer baix i poden disposar de l'habitatge de per vida encara que mai en seran propietaris: la propietat és de la cooperativa. A més, fomenta valors com el suport mutu, l'autogestió, l'apoderament, l'arrelament al lloc, la vida comunitària, la cooperació i la corresponsabilitat.

«El promotor o l'arquitecte no parla quasi mai amb el client que anirà a viure-hi. En el cas de les cooperatives d'habitatge, en canvi, el contacte és constant i surten coses diferents de les que se solen fer», explica Carles Baiges, membre de la cooperativa d'arquitectes LaCol i

futur inquilí d'un dels pisos construïts sota paràmetres cooperativistes. En valora la capacitat de decisió constant, ja que li ha permès disposar d'espais polivalents i comuns.

La inexistència de legislació específica que faciliti l'aplicació del model, les dificultats de crear i cohesionar un grup humà, els obstacles quant a la consecució de finançament a causa de la minsa existència de banques públiques i ètiques, i les barreres a l'hora d'obtenir sòl a un preu assequible, poden entrebancar la implantació d'aquest model cooperatiu. Amb tot, s'estan mitgant algunes d'aquestes barreres. Si bé, fins ara, solament l'Administració tenia dret a comprar un pis propietat del banc en cas de posar-se a la venda, ara aquesta facultat d'agent social s'ha estès a les cooperatives, que podran exercir aquest dret de tanteig i retracte i accedir a sòls privats a bon preu.

La manca d'experiència a l'estat espanyol no ha de ser un obstacle per definir bé les potencialitats i riscos del cooperativisme d'habitatge. L'assaig-error i les sinergies amb cooperatives referents internacionals han d'establir unes bones bases que vertebrin un sistema realment transformador, allunyat de la cultura de propietat privada i sustentat pel cooperativisme obrer. O proletari, que diria el senyor Arrese.

*Habitar en comunidad.
La vivienda cooperativa en cesión de uso.
LaCol i La Ciudad Invisible (Catarata, 2018)*

Richard Sennett vs Alfred Brendel

Quan dius «escala», de què parles?

Carlos Calderón

Als anys 70, quan l'*Urban Design* va assaltar la facultat d'arquitectura, jo estudiava alhora violí, harmonia, composició... Deixava el tauler de dibuix amb el cap ple de places, eixos i fluxos de moviment i tocava una *gavotte* o intentava

compondre una fuga... Pensava en les meves melodies com si fossin camins i arcades; sentia les harmonies com a moments de repòs en una gran plaça dura, els ritmes com a textures del terra que el viatnant desgranava en autèntic *tempo* urbà. I viceversa, quan tornava al tiralínies, imaginava escales com a melodies ascendents, el pas d'un espai a un altre com a seqüències sonores, els ponts com enllaços harmònics i les vistes com a solemnes orquestracions; havia abandonat tota idea d'allò espacial-arquitectònic-urbà com a «escultura habitable». Les metàfores em funcionaven... i aquella frase de Goethe: «L'arquitectura és música congelada», convidava al seu correlat: la música com a «arquitectura fosa». Era evident, i audible...

Amb el temps, les connexions entre música, arquitectura-urbanisme i encara més, sociologia, es van expandir. I Fellini convertia un assaig d'orquestra en maqueta d'una societat que s'esfondrava davant del totalitarisme...; i la cohesió social l'explicava un complex contrapunt...; i la música es va convertir en enginyeria social per a barriades llatinoamericanes...; i al cinema, Portabella va posar cel·listes en un vagó per executar la línia «melòdica» del metro barceloní; i les digitacions a la partitura eren tan artesanals com modelar un bloc d'argila...

Són intercanviables l'espai sonor amb el so en l'espai? Allà on escric una octava puc dissenyar un quadrat? On sona Boulez s'intueix Le Corbusier? Qui diu Sennett pot dir Brendel?

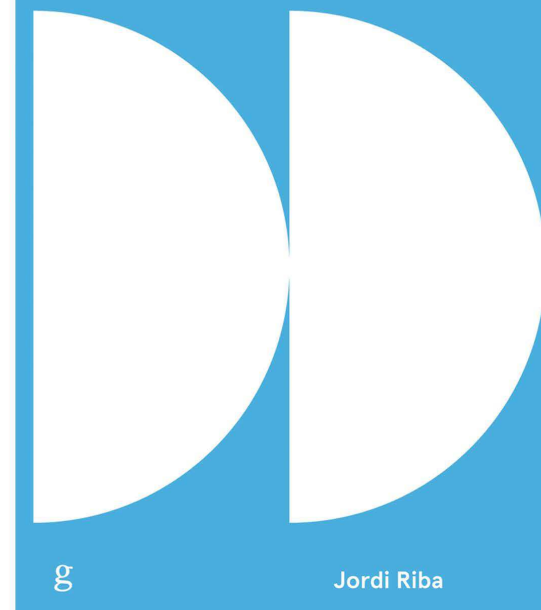
Carlos Calderón conversarà amb
Alfred Brendel i Richard Sennett
Dijous 18 d'octubre a les 19 h
Palau de la Música

«Pensament Polític Postfundacional»

La col·lecció de filosofia política en català

Pensament
polític
postfundacional

Alain Badiou:
Allò polític
i la política

Lefort, Rancière, Hobbes, Laclau, Mouffe, Agamben...

**NOU TÍTOL SOBRE ALAIN BADIOU,
AL NOVEMBRE A LLIBRERIES**

gedisa
editorial

Un ascensor al espacio

Kelly y Zach Weinersmith

UN VIAJE FASCINANTE POR LAS INNOVACIONES
QUE MARCARÁN NUESTRO FUTURO

PVP
23,90€

«Un libro excepcional sobre ciencia.»
Cory Doctorow, *Boing Boing*

La Biennal us proposa de itineraris per caminar per la ciutat. Caminar és la millor manera d'alliberar el pensament. Guiats per filòsofs, hi ha una ruta lligada a cada un dels quatre eixos de Ciutat Oberta.

Passejos peripatètics

Submisa, bella, discreta: estereotips de gènere als clàssics

Amb aquest passeig provocarem preguntes i reflexions entorn de la perspectiva de gènere a la filosofia clàssica i com això ens afecta a l'actualitat.

Punt de sortida:
davant Palau de la Música Catalana C. del Palau de la Música, 4-6 Barcelona

Mirallet, mirallet... què és la bellesa?

Un tema que ha estat objecte de reflexió per part de totes les disciplines artístiques i de pensament al llarg del temps.

Punt de sortida:
La Pedrera
C. Provença, 261-265 Barcelona

Més informació a:
www.biennialciutatoberta.barcelona

Del 15 d'octubre al 21 d'octubre a les 10, 12, 16 i 18 h
Activitat gartuïta. Places ilimitades.
Cal inscripció prèvia a lacasadelsclassics.cat/passejos

Demos i iustitïa

Què és la democràcia? Què és la justícia? Des dels clàssics i la filosofia veurem les respostes que la humanitat ha donat al llarg del temps.

Punt de sortida:
davant Cotxeres de Sants
C. de Sants, 79 Barcelona

Per què li diuen amor...

Què és l'amor realment? Com ens afecta com a persones i ens articula com a societat? Del mite de l'amor romàntic al desig purament sexual els clàssics hi tenen molt a dir.

Punt de sortida:
Mercat de Sant Antoni
C. Comte d'Urgell, 1 Barcelona

Nit de les llibreries

Les llibreries de la ciutat obren les seves portes de nit per oferir una sèrie de propostes entorn de les temàtiques de la Biennal.

Dijous 18 d'octubre de 20.30 a 23 h

Gigamesh
Rocaguinarda
Casa Usher
Sendak
Laie · Pau Claris
Barrallibre
Bolibloc
La Central de Mallorca
la Central del Raval
La Impossible
Espai Contrabandos

Hispano Americana
La Memòria
La Calders
Abacus · Balmes
A peu de pàgina
Pebre negre
Antinous
Animal sospechoso
La caixa d'eines
Laie CCCB

SANTAMÒNICA

55 URNES PER LA LLIBERTAT

55 URNAS POR LA LIBERTAD
55 BALLOT BOXES FOR FREEDOM

01.10 – 25.11.2018

@artssantamonica / #ArtsSantaMònica
artssantamonica.gencat.cat

 Generalitat de Catalunya

D'altra banda. Proposta escènica de Perejaume
Diumenge 21 d'octubre de 19 h a 21 h
CCCB Vestíbul

Paraules locals

Perejaume

Aquí van cinc-cents vuitanta-nou paraules per celebrar el lloc indiscriminat. Qualsevol. Tots. Perquè ha arribat el moment d'insistir tant en una terra d'horitzons curts com en l'abolició de tota jerarquia entre ells. Un menudall de llocs, uns onsevilla de món, de racons de món corroboren el que escric, i afirmen —sense categories territorials, sense territoris vip— la seva presència agermanada. I fan, a més a més, per manera d'oficiar, cada un d'ells, la radical individuació del planeta en el concret geogràfic que sigui. Cap pam de món no és prescindible. Cap tampoc més o menys prescindible que no un altre. Perquè és ben bé que a tot arreu la qualitat de lloc és equiparable, que és tant com dir que cada lloc, per torn, està en el punt òptim de localitat. És en efecte l'hora de defensar un major repartiment geogràfic de l'atenció. El fet suposa trencar amb les sublimitats romàntiques, amb el parasitisme turístic i amb la bel·ligerància general, que són a l'origen d'aquesta tendència irrefrenable a manifestar que hi ha llocs que ens agraden i d'altres que detestem. Prou de triar tan obsessivament. Prou d'idolatriar uns indrets en detriment d'uns altres. En la geografia física no hi ha adversaris. Als horitzons d'arreu conviuen formes geogràfiques de limitació amb formes geogràfiques d'entrega, de cortesia, de pas. La noció de centre amb les consegüents radialitats més o menys rígides resulta cada vegada més convenient de qüestionar a favor d'una estesa variada de llindars amb un sentit d'autèntica cordialitat entre ells. Llocs i més llocs a cor que vols,

tots amb una terra abraçada a l'altra, i ni més ni menys irrefutable i única l'una que l'altra. Perquè el gran tresor de cada tram de terra és pesar en el món, i tots pesen allà on pesen, i cap pes no és comparable. Certament, per més que de vegades hi hagi l'intent de repetir-los, de copiar-los, cap lloc no és repetit. Hi ha moltes maneres de ser lloc, però n'hauria de quedar exclosa la capacitat de domini. Ser no és imposar. Al capdavall, aquell lloc que es fica a la vida d'un altre és perquè no té pes real, perquè la seva vida és buida. I, realment, hi ha indrets que semblen deixar de pesar gràvidament en el món per fer-ho sobre espais i emplaçaments que no els són propis. Com si per guanyar abast i volada determinats espais renunciessin a bona part del seu valor real, que no és altre que tocar a terra. Sempre estaré a favor de l'espai generador d'espai i en contra de l'espai conqueridor i expansiu. La diversitat genera diversitat. Als partidaris de la pugna geogràfica, la mateixa expressió planetària sembla contradir-los amb l'esfericitat viva que disposa cada punt com a centre d'un sistema d'emanacions. I no cal dir que, des d'una òptica més compartida que no pas la d'uns criteris productius exclusivament humans, l'excel·lència natural de cada un d'aquests punts resulta absolutament equiparable. El món sempre és a tocar. Tota individuació d'espai, amb la consegüent satisfacció per l'exclusivitat, hauria d'establir-se neta de qualsevol competició. Això és així. Hauria de ser així. Traço un cercle en terra per remarcar el que dic. Si ho feu, allà on ho feu, endevinareu el cercle de terra que us diu: «Aprofita el lloc immediat de la forma més benèfica possible. Vés amb compte que l'horitzó creixi amunt, sense envair, que pugui créixer. I, tu mateix!, però sàpigues que cada espai té la cabuda feta i la cabuda per fer que és la disponibilitat».

Fragment del llibre *Paraules locals* (Tushita, 2015)

**TOULOUSE-
LAUTREC**
I L'ESPERIT DE
MONTMARTRE

**EXPOSICIÓ DEL
18 D'OCTUBRE
FINS AL
20 DE GENER**

#ToulouseLautrecCxF
www.CaixaForum.com

Obra Social "la Caixa"

M
E
T
R
O
P
O
L
I
S
B
A
R
C
E
L
O
N
A

El número 109 de la revista **Barcelona Metròpolis** enceta una nova etapa. Estrenem nou format, nou disseny i un nou espai digital.

La nova **Barcelona Metròpolis** pretén ser una eina que faciliti el debat ciutadà. Volem contribuir a crear pensament i facilitar així la participació dels ciutadans en les decisions que els afecten.

